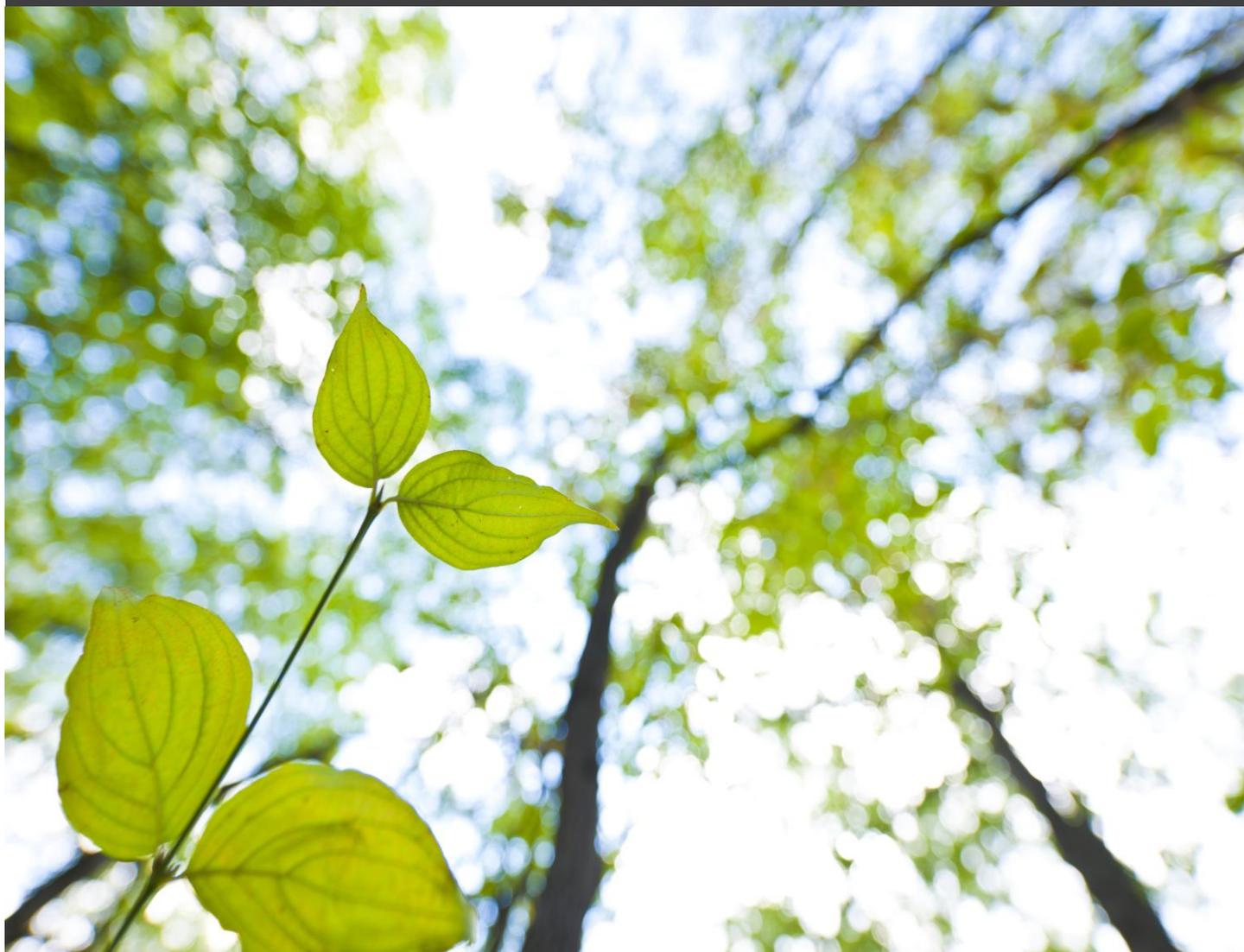

Stockholms högutbildade på arbetsmarknaden

EN NULÄGESANALYS AV ETABLERING OCH MATCHNING PÅ ARBETSMARKNADEN MED FOKUS PÅ UTRIKESFÖDDA AKADEMIKER 2014

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Inledning	6
1.1 Stockholms högutbildade	6
1.2 Metod och data	7
1.3 Statistiska avgränsningar	7
1.4 Rapportens disposition	8
2. Högutbildade i Stockholm	9
2.1 Utveckling av högutbildade 2000–2015	10
2.2 Högutbildade efter kön och ålder	11
2.3 Högutbildade utrikes födda	12
3. Högutbildades arbetsmarknad.....	19
3.1 Förvärsarbete	19
3.2 Övriga inkomstkällor	22
3.3 Förvärsinkomst	22
3.4 Personer i arbetslöshet eller utan inkomst	24
3.5 Huvudsaklig anknytning till arbetsmarknaden	26
4. Matchning - Högutbildade i högkvalificerade yrken.....	27
4.1 Definition och beskrivning	27
4.2 Resultat	28
5. Högutbildade i Stockholms stadsdelsområden.....	35
5.1 Andel högutbildade per stadsdelsområde	35
5.2 Andel högutbildade bland utrikes födda	35
5.3 Matchning på arbetsmarknaden.....	36
6. Slutsatser	42
7. Appendix.....	44
7.1 Huvudsaklig inkomstkälla.....	44
7.2 Anknytning till arbetsmarknaden	44
7.3 Kvalifikationsnivåer	45
7.4 Validering	46
7.5 Tabellbilaga	46

Sammanfattning

Denna rapport avser att kartlägga situationen på arbetsmarknaden för personer med hög utbildningsnivå i Stockholms stad. Detta omfattar en deskriptiv studie av gruppens sammansättning och deras situation på arbetsmarknaden samt analyser av i vilken utsträckning utbildningsnivå matchar yrkets kvalifikationskrav för de förvärvsarbetande. Ett särskilt fokus finns i rapporten på jämförelser mellan inrikes och utrikes födda, och då specifikt på hur vistelsetid i Sverige och födelseregion påverkar situationen på arbetsmarknaden. I rapporten görs även jämförelser mellan Stockholms stadsdelområden. Rapporten har tagits fram av Sweco Society på uppdrag av Kommissionen för ett hållbart Stockholm.

Genomgående i rapporten avser gruppen "högutbildade" personer i åldrarna 25–64 år som 2014 var bosatta i Stockholms stad och som vid denna tidpunkt hade en färdigställd eftergymnasial utbildning på minst 3 år.

Fler och fler är högutbildade i Stockholm

Till följd av utbyggnaden av det svenska utbildningssystemet och den demografiska utvecklingen har utbildningsnivån i Sverige stigit under en längre tid. Stockholm följer denna trend – andelen högutbildade i befolkningen har ökat kraftigt mellan åren 2000 och 2015 och ökningen är också stark i ett nationellt perspektiv. Den positiva utvecklingen för Stockholm återfinns för både inrikes och utrikes födda.

En större andel kvinnor, unga och inrikes födda är högutbildade

Av befolkningen 25–64 år var 39 procent högutbildade år 2014 vilket i antal motsvarade 207 146 personer. Stadens högutbildade utgjordes till 76 procent av inrikes födda (158 000 personer) och 24 procent utrikes födda (49 000 personer).

Andelen högutbildade var vidare högre bland kvinnor och personer i åldrarna 25–44 år. I samtliga åldersklasser är andelen högutbildade kvinnor högre än för män, men skillnaden är klart större i de yngre åldersklasserna.

Bland utrikes födda var andelen högutbildade lägst för de med de kortaste och längsta vistelsetiderna i Sverige. Orsakerna till detta är en eftersläpning i inrapporteringen av statistiska uppgifter i SCB:s register för nyanlända och en generellt lägre utbildningsnivå bland de äldre med långa vistelsetider.

Även födelseregion har en stor betydelse för utbildningsnivån bland utrikes födda – personer födda i Nordamerika, Oceanien eller i ett EU-land är i högst utsträckning högutbildade, medan det motsatta gäller för personer födda i afrikanska länder eller Mellanöstern. Dessa skillnader i utbildningsnivå beror till stor del på om individen flyttat till Sverige som anhörig, av flyktingskäl eller för jobb och studier.

Fler förvärvsarbetande och färre i arbetslöshet för de med långa vistelsetider i Sverige

Etableringen på arbetsmarknaden för högutbildade utrikes födda varierar med kön och ålder och framför allt beroende på vistelsetid i Sverige och födelseregion. Ju längre en person har vistats i Sverige, desto fler är i förvärvsarbete och desto färre har haft dagar i arbetslöshet. Dessa resultat för Stockholms högutbildade befolkning är i linje med nationella resultat som presenterats i liknande studier.

I denna rapport finns ingen möjlighet att studera orsaken till varför en person har invandrat till Sverige. Det är dock troligt att högutbildade personer som kommit till Sverige av asylskäl arbetar i lägre utsträckning än de högutbildade som har invandrat till Sverige av arbetsskäl. Då den huvudsakliga inkomstkällan studeras för nyligen invandrade stockholmare syns tydliga tendenser till att personer födda i krigsdrabbade regioner (vilka i högre uträkning söker sig till Sverige av asylskäl) har en sämre etablering på arbetsmarknaden. Dock ska tilläggas att bakomliggande strukturella hinder (t.ex. språkbarriärer, brist på arbetsrelaterade nätverk eller ren diskriminering) som hindrar etablering på arbetsmarknaden även torde vara större för invandrare födda utanför EU.

Bättre matchning mellan yrke och kvalifikationskrav för inrikes födda

Matchningen på arbetsmarknaden i denna rapport studeras utifrån ett matchningsmått där antalet högutbildade som arbetar i högkvalificerade yrken relateras till samtliga förvärvsarbetande högutbildade (exklusive personer med okänd utbildning och i militära yrken). Matchningsanalysen visade att totalt 9 av 10 inrikes födda högutbildade i Stockholm som förvärvsarbetade år 2014 gjorde så i ett yrke som ställde höga krav på deras kvalifikationer. 3 av 4 utrikes födda högutbildade som förvärvsarbetade, gjorde detta i högkvalificerade yrken vilket visar på en sämre matchning för utrikes födda än för inrikes födda, även vid långa vistelsetider. Detta tyder på en stor potential att bättre utnyttja den kompetens som finns hos invandrade högutbildade, utöver utmaningen att öka sysselsättningen för dessa personer.

De som direkt efter invandring står långt från arbetsmarknaden har bäst utveckling över tid

En fördjupad matchningsanalys visar att högutbildade kvinnor med korta vistelsetider oftare saknar förvärvsarbete än motsvarande grupp män. Bland de kvinnor som förvärvsarbetar, sker detta mer sällan i högkvalificerade yrken än för män. Dock sker en tydlig förbättring i denna grupp kvinnors matchning när vistelsetiden i Sverige blir längre, och denna förbättring sker i betydligt högre utsträckning än för män. Då kön studeras tillsammans med födelseregion, framgår att grupper som direkt efter invandringen står långt från arbetsmarknaden har den bästa utvecklingen på lång sikt. Snabbast ökar andelen högutbildade i högkvalificerade yrken bland kvinnor från Mellanöstern, följt av Övriga länder i Asien och Central/Öst/Sydafrika. Av samtliga födelseregioner hade högutbildade från Nordafrika och Västafrika svårast att etablera sig i ett högkvalificerat yrke även efter lång vistelsetid. För kvinnorna från Nordafrika och Västafrika med vistelsetider på 10 år eller mer arbetade 47 procent i högkvalificerade yrken. Motsvarande siffror för männen var 40 procent.

Bättre utbildningsnivå och matchning på arbetsmarknaden för innerstadens befolkning

Det finns en stor spridning i Stockholm sett till hur stor andel av befolkningen i åldrarna 25–64 år som var högutbildade 2014. Högst var andelen högutbildade i Östermalm, följt av Norrmalm och Kungsholmen. Lägst är andelen högutbildade i Rinkeby-Kista, Skärholmen och Farsta. Då andelen högutbildade utrikes födda studeras uppdelat på stadsdelsområden, framträder samma mönster som för inrikes födda – flest utrikes födda med hög utbildningsnivå bodde i stadsdelar i inre staden medan färre bodde i Rinkeby-Kista och Skärholmen. Detta visar på att det snarare är socioekonomiska faktorer såsom inkomst än uppdelningen inrikes/utrikes födda som har betydelse för var Stockholms högutbildade väljer att bo.

Även andelen högutbildade som arbetar i högkvalificerade yrken skiljer sig kraftigt mellan stadsdelsområdena. I Rinkeby-Kista och Skärholmen förvärvsarbetar endast 50 procent av områdets högutbildade inom högkvalificerade yrken. Resterande personer arbetade antingen i lägre kvalificerade yrken eller var utan förvärvsarbete vilket visar på underutnyttjad potential bland högutbildade individer i dessa stadsdelsområden. Älvsjö var det stadsdelsområde med bäst matchning då 84 procent av de högutbildade arbetade inom högkvalificerade yrken. Endast 7 procent av de högutbildade i Älvsjö var utan förvärvsarbete 2014. Det finns också stora skillnader mellan stadsdelsområdena hur väl utrikes födda högutbildade etablerar sig på arbetsmarknaden men dessa resultat hänger nära samman med en överrepresentation av utrikes födda från vissa födelseregioner i de mer utsatta områdena.

1. Inledning

Sweco Society har under 2015 och 2016 studerat olika aspekter av Stockholms arbetsmarknad och arbetande befolkning i syftet att tydliggöra stadens arbetsmarknadsutmaningar och behov. Syftet med denna rapport är att kartlägga situationen på arbetsmarknaden för utrikes födda personer med hög utbildningsnivå i Stockholms stad. Detta omfattar en deskriptiv studie av gruppens sammansättning och deras situation på arbetsmarknaden samt analyser av i vilken mån utbildningsnivå matchar de kvalifikationskrav som finns för de yrken dessa personer innehar. I studien identifieras undergrupper som har extra svårt att etablera sig på arbetsmarknaden eller där matchningen mellan utbildning och arbete inte är optimal. Rapporten har tagits fram på uppdrag av Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm som ett tilläggsuppdrag av statistiktjänster inom SLKs/ finansavdelningens avrop Statistik och närliggande tjänster (dnr 125–1464/2013). Rapporten är en statistisk kartläggning av aktuell arbetsmarknadsdata från Statistiska Centralbyråns (SCB) register RAKS och rAps-RIS samt Stockholms stads områdesdatasystem (ODS).

Ett särskilt fokus finns i denna studie även på jämförelser mellan inrikes och utrikes födda, och då specifikt på hur vistelsetid i Sverige för högutbildade utrikes födda hör samman med situationen på arbetsmarknaden. Utrikes födda personer är en heterogen grupp, och består av såväl personer som kommit till Sverige av flyktingskäl som personer som flyttat till Sverige i det huvudsakliga syftet att arbeta eller utbilda sig. Genom att redogöra för dessa personers situation på arbetsmarknaden bistår rapporten med underlag för riktad och effektiv informationsspridning samt med underlag för eventuella kommande arbetsmarknadsinsatser.

I denna rapport avser en person med kort vistelsetid i Sverige någon som invandrat under 2012–2014. En person räknas som högutbildad om personen har en färdigställd utbildning motsvarande 3 år eller längre. En mer utförlig beskrivning av dessa grupper presenteras i kommande kapitel.

1.1 Stockholms högutbildade

I denna rapport analyseras situationen på arbetsmarknaden för högutbildade i Stockholm, med ett speciellt fokus på de utmaningar som utrikes födda¹ personer möter. Genomgående i rapporten definieras målgruppen högutbildade som personer i åldrarna 25–64 år som 2014 var bosatta i Stockholms stad och som vid denna tidpunkt hade en färdigställd eftergymnasial utbildning på minst 3 år. Då målgruppen är mycket heterogen innebär det att förutsättningarna inom gruppen att få ett arbete och att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden ser väldigt olika ut. Inrikes födda möter färre strukturella hinder på arbetsmarknaden jämfört med utrikes födda, vilket påverkar både möjligheterna till förvärvsarbete generellt, samt matchningen mellan utbildningsnivå och yrke. Framförallt för personer som nyligen invandrat till Sverige finns hinder som exempelvis bristande språkkunskaper eller att man inte har hunnit bygga upp ett socialt kontaktnät som kan resultera i arbete.

Genom att kartlägga målgruppen samt dess situation på arbetsmarknaden fördjupas kunskapen om vilka faktorer som har stor betydelse för möjligheten att få ett arbete. Rapporten innehåller även fördjupade analyser där utsatta grupper identifieras. Det kan bland annat röra sig om grupper av personer som har extra svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, eller där det finns en mismatchning mellan utbildningsnivå och kvalifikationer för arbetet. Därutöver studeras hur sambanden mellan kön, vistelsetid och födelseregion påverkar situationen på arbetsmarknaden.

---

¹ Denna rapport använder SCB:s definition av utrikes född, vilket innebär att 2 kriterier måste vara uppfyllda: 1. Individens föräldrar är födda utomlands, 2. Individens båda föräldrar är födda utomlands

1.2 Metod och data

Rapporten är en statistisk kartläggning av aktuell arbetsmarknadsdata från Statistiska Centralbyråns databaser RAKS och rAps-RIS samt Stockholms stads områdesdatasystem (ODS). Den registerbaserade aktivitetsstatistiken RAKS har tagits fram av SCB sedan mitten av 00-talet med syftet att visa en mer komplett bild av olika gruppers anknytning till arbetsmarknaden sett över ett kalenderår. All statistik om utbildning i rapporten bygger på SCB:s registerdata. SCB anger att uppgifter om utbildning i första hand kommer från enkätundersökningar riktade till nyanlända samt från Folk- och bostadsräkningar. Värt att notera är att det i många fall saknas uppgift om utbildningsnivå för dessa personer, vilket diskuteras vidare i kapitel 2.6.2.

I samtliga fall är den population som studeras boende i Stockholms stad. Den registerbaserade statistik som presenteras i rapporten (ODS och RAKS) avser huvudsakligen år 2014, vilket är det senast tillgängliga året för detaljerad data på regional nivå (detta då registren grundas på information om taxerad förvärvsinkomst). Register över utbildningsnivå, utan någon information om sysselsättning och arbetslöshet, finns dock att tillgå även för 2015. Statistiken över högutbildade perioden 2000–2015 har därför hämtats från SCB:s och Tillväxtverkets gemensamma internetdatabas med regional statistik, Raps-RIS. Data i Raps-RIS täcker ett flertal områden som är viktiga för regional utveckling och är grunden för verktyget Regionalt analys- och prognossystem (Raps).

1.3 Statistiska avgränsningar

En del överväganden har gjorts vad gäller avgränsningar sett till utbildning. Personer som år 2014 var under 25 år gamla har exkluderats ur studien, detta då det är förhållandevis ovanligt att innan denna ålder ha avslutat en 3-årig eftergymnasial utbildning och rapportens fokus ligger på situationen på arbetsmarknaden snarare än processen att utbilda sig. Personer som har en färdigställd eftergymnasial utbildning på minst 3 år benämns genomgående i rapporten som "högutbildade". Detta är samma definition av högutbildade som används av SCB. Eftergymnasiala utbildningar omfattar utöver högskole- och universitetsutbildningar (av varierande längd) även olika typer av yrkesutbildningar, där de sistnämnda generellt sett rör sig om utbildningar på mindre än 3 år. Värt att notera är att personer med forskarutbildning ingår bland de högutbildade.

Vid jämförelser utifrån utbildningsnivå relateras statistiken för de högutbildade i regel till en jämförelsegrupp bestående av personer med:

- Samtliga övriga utbildningsnivåer kortare än en 3-årig eftergymnasial utbildning. Denna grupp omfattar därmed både personer som endast har en färdigställd grundskoleutbildning (Folkskola och grundskola), eller gymnasial utbildning (oavsett längd) samt personer med en eftergymnasial utbildning som är kortare än 3 år.
- En utbildningsnivå som är okänd. Detta innebär att information om utbildning inte finns tillgänglig i den officiella statistiken.

Att statistik för de högutbildade med korta vistelsetider relateras till personer med övrig utbildning innebär att karaktäristiska drag för målgruppen kan identifieras. Den heterogena jämförelsegruppen studeras mestadels inte närmare. Personer utan uppgift om utbildning särredovisas endast i undantagsfall då denna grupp har bedömts ha betydelse för resultaten i rapporten.

1.4 Rapportens disposition

Rapporten är uppbyggd i två delar. I den första delen ges en bakgrund till hur utvecklingen av andelen högutbildade har sett ut över tid, och här beskrivs även egenskaper för stadens högutbildade. Detta görs dels utifrån bakgrundsvariabler såsom kön, ålder och födelseregion, men även utifrån vistelsetid i Sverige. I rapportens andra del är fokus på situationen på arbetsmarknaden för de högutbildade, samt i vilken mån arbetet matchar tidigare utbildning.

I kapitel 2 presenteras övergripande statistik för Stockholm högutbildade fördelat på bakgrundsvariabler såsom kön, ålder och födelseregion med ett speciellt fokus på de skillnader som finns mellan inrikes och utrikes födda högutbildade.

Därutöver visas statistik över hur utvecklingen av högutbildade i Stockholm har sett ut över tid. I kapitel 3 presenteras statistik över de högutbildades situation på arbetsmarknaden. Detta innefattar dels studier av vad dessa personer huvudsakligen har haft för aktivitet och inkomstkälla under året samt analys av arbetsmarknadsutfall såsom förvärvsfrekvens, dagar i arbetslöshet och förvärvsinkomster under året. Även dessa resultat jämförs genomgående mellan inrikes och utrikes födda högutbildade.

I kapitel 4 analyseras matchningen för högutbildade utifrån i vilken utsträckning högutbildade arbetar inom högkvalificerade yrken och hur detta skiljer sig mellan och inom grupperna utrikes och inrikes födda. Här presenteras också en fördjupad matchningsanalys uppdelat på kön och födelseregion över hur andelen högutbildade i högkvalificerade yrken och högutbildade utan förvärvsarbete förändras med vistelsetid.

Slutligen redovisas i text och på karta hur etablering och matchning på arbetsmarknaden för högutbildade varierar mellan Stockholms stadsdelar i kapitel 5.

2. Högutbildade i Stockholm

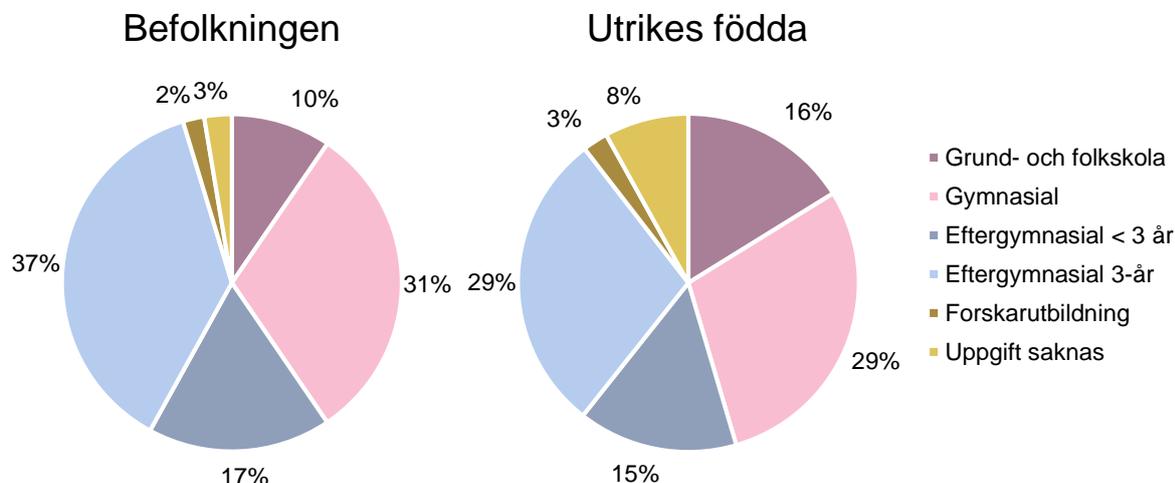
I detta kapitel ges en bakgrund av utbildningsnivån och i synnerhet andelen högutbildade i staden inom olika delgrupper. Utvecklingen över tid visas även översiktligt. Syftet är att ge en bakgrundsbeskrivning inför den analys av de högutbildades etablering på arbetsmarknaden och matchning som redovisas i efterföljande kapitel.

Av totalt 526 100 personer i åldrarna 25–64 år som var bosatta i Stockholm år 2014 var 368 700 inrikes födda och 157 400 utrikes födda. Könsfördelningen var helt jämn för inrikes och utrikes födda totalt sett. Av de som invandrat till Sverige de senaste 3 åren och var folkbokförda i Stockholm var något fler män än kvinnor och en klar majoritet, 85 procent, av dessa personer var under 45 år. Däremot var andelen kvinnor marginellt högre bland personer med längre vistelsetider och 55 procent under 45 år. Detta kan relateras till att 59 procent av de inrikes födda var yngre än 45 år².

Fördelat efter utbildningsnivå hade 37 procent av befolkningen en 3-årig eftergymnasial utbildning eller längre och 17 procent en eftergymnasial utbildning kortare än 3 år. Detta innebär att en majoritet av befolkningen hade en examen från någon form av eftergymnasial utbildning. Sammanlagt 31 procent hade en gymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå, och 10 procent endast en grund- eller folkskoleutbildning. 2 procent av befolkningen var forskarutbildade, och resterande 3 procent saknade uppgift om utbildning. Enligt definitionen för högutbildade i denna rapport, var således 39 procent av befolkningen 25–64 år i Stockholm högutbildade år 2014. I antal motsvarar detta 207 146 personer.

Bland utrikes födda var 32 procent högutbildade och 15 procent hade en eftergymnasial utbildning som var kortare än 3 år. Andelen med endast en grundskoleutbildning var 16 procent bland utrikes födda.

Figur 1 Procentuell fördelning av utbildningsnivå för befolkningen och utrikes födda 25–64 år i Stockholm, 2014

I Figur 2 nedan, visas antal och andel högutbildade och personer med lägre utbildningsnivå uppdelat efter utbildningsinriktning³. Både för de högutbildade och personer med lägre utbildning är samhällsvetenskap, juridik, handel och administration den vanligaste utbildningsinriktningen. Andelen högutbildade personer med dessa utbildningsinriktningar var dock markant högre än för de med lägre utbildningsnivå - 36 procent jämfört med 27 procent. Andra inriktningar där högutbildade i större utsträckning är representerade är "Pedagogik och lärarutbildning", "Hälso- och sjukvård samt social

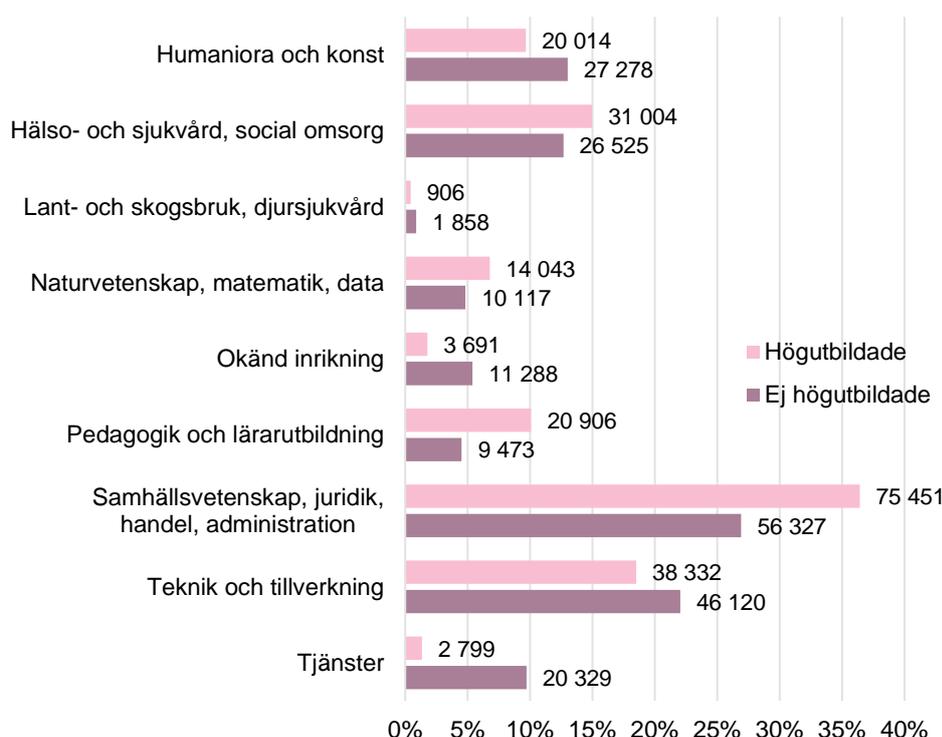
² Se appendix 7.5 för kön och åldersfördelning efter vistelsetid i Sverige för Stockholms befolkning 2014.

³ I jämförelsen är personer med utbildningsinriktningen "Allmän utbildning" exkluderade då denna inriktning endast omfattar personer med högst folkskoleutbildning och grundskoleutbildning eller en slutförd gymnasieutbildning inom Samhällsvetenskap eller Naturvetenskap. Denna inriktning är därmed inte möjlig för de högutbildade. Statistik om utbildningsinriktning baseras på SCB:s utbildningsnomenklatur SUN2000. För mer information, se <http://www.scb.se/sun/>

omsorg” samt Naturvetenskap, matematik och data. Andelen högutbildade med dessa inriktningar var mer än 2 procentenheter högre jämfört med de med lägre utbildningsnivå.

Utbildningsinriktningarna ”Teknik och tillverkning” samt ”Humaniora och konst” var å andra sidan betydligt vanligare bland personer med lägre utbildningsnivå. 22 procent av dessa personer hade en utbildning med inriktning ”Teknik och tillverkning” att jämföra med 19 procent av de högutbildade. Motsvarande andel i respektive grupp var 13 och 10 procent med ”Humaniora och konst”. Värt att notera är att färre högutbildade saknar uppgifter om utbildningsinriktning, vilket inverkar något på jämförelsen.

Figur 2 Antal och andel högutbildade och ej högutbildade 25–64 år i Stockholm efter utbildningsinriktning, 2014

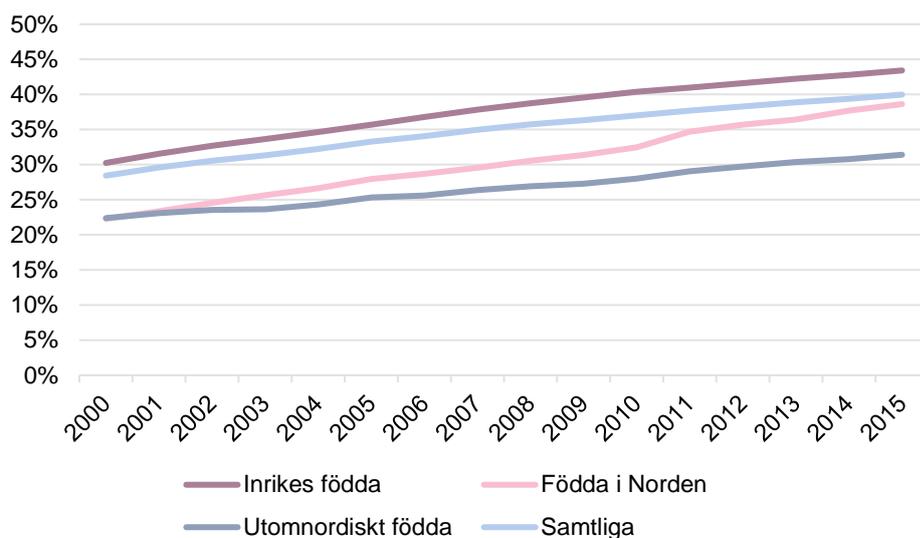
2.1 Utveckling av högutbildade 2000–2015

Till följd av utbyggnaden av det svenska utbildningssystemets och den demografiska utvecklingen har utbildningsnivån i Sverige stigit under en längre tid. Unga personer möter idag ett större utbud av utbildning än vad dagens äldre gjorde när de studerade, vilket både gäller gymnasieutbildning samt högskole- och yrkesutbildningar. Till detta kommer även invandring av högutbildad arbetskraft.

Andelen högutbildade i Stockholms stad följer denna trend och har ökat årligen under lång tid. De senaste 15 årens utveckling av andelen högutbildade i Stockholms stad visas i Figur 3 nedan. Under perioden 2000–2015 har andelen högutbildade i befolkningen 25–64 år ökat från 28 till 40 procent. Den positiva utvecklingen för hela Stockholm återfinns för både inrikes och utrikes födda. År 2015 motsvarade de högutbildade 43 procent av samtliga inrikes födda, vilket var en ökning med 13 procentenheter sedan 2000. Som kan ses i Figur 3 var andelen högutbildade lika hög år 2000 för personer födda inom och utanför Norden. Sedan dess har dock andelen högutbildade ökat betydligt snabbare (16 procentenheter) bland personer födda i Norden jämfört med personer födda utanför Norden (9 procentenheter).

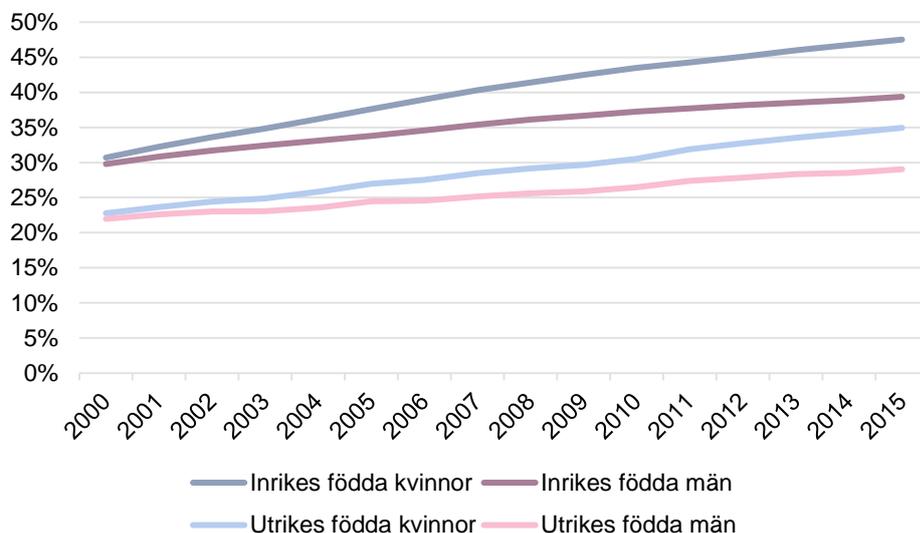
Utvecklingen i Stockholm har också varit stark i ett nationellt perspektiv och ökningen av andelen högutbildade i Stockholm var den 20:e högsta av samtliga kommuner i landet. Under perioden 2000–2015 ökade andelen högutbildade i befolkningen från 16 till 26 procent i hela riket.

Figur 3 Andel högutbildade i befolkningen i Stockholm 25–64 år efter födelseregion, 2000–2015

År 2000 var andelen högutbildade i princip lika hög för kvinnorna som för männen. Andelen högutbildade har under hela perioden ökat i en högre takt för kvinnorna än för männen och år 2015 var andelen högutbildade kvinnor 48 procent för de inrikes födda och 35 procent för de utrikes födda. Motsvarande andelar för männen var 39 procent (inrikes födda) och 29 procent (utrikes födda). För de inrikes födda kvinnorna innebär det en ökning med 17 procentenheter sedan år 2000, motsvarande ökning för de inrikes födda männen var 10 procentenheter. Ökningen för de utrikes födda kvinnorna var 12 procentenheter och för utrikes födda män var ökningen under samma period 7 procentenheter.

Figur 4 Andel högutbildade i befolkningen i Stockholm 25–64 år efter födelseregion och kön, 2000–2015

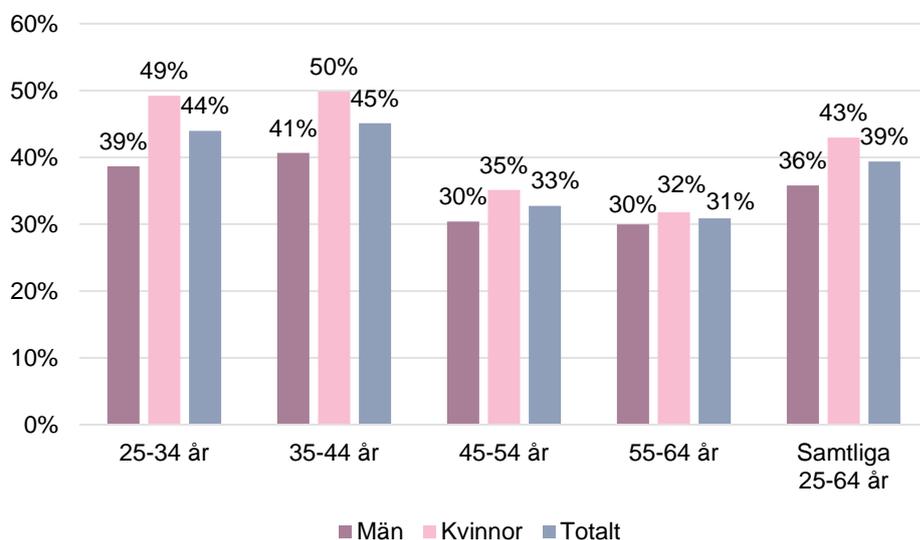

2.2 Högutbildade efter kön och ålder

I Stockholms stad var andelen högutbildade högre bland kvinnor än bland män totalt sett, vilket visas i Figur 5 nedan. 43 procent av kvinnorna i åldrarna 25–64 år var högutbildade 2014 jämfört med 36 procent av männen. I samtliga åldersklasser är andelen högutbildade kvinnor högre än för män, men skillnaden är klart större i de yngre åldersklasserna. I åldrarna 25–34 år var antalet högutbildade kvinnor nästan 10 000 fler, vilket ger en skillnad mellan könen på 10 procentenheter. Även i åldrarna 35–44 år fanns stora skillnader – hälften av alla kvinnor i dessa åldrar var högutbildade jämfört med 41 procent av männen.

Det är framförallt i de yngre åldrarna som en högre andel av Stockholms befolkning är högutbildade. I åldersgrupperna 25–34 och 35–44 år var 44 respektive 45 procent av befolkningen högutbildade, medan andelen högutbildade var något lägre, 33 respektive 31 procent, för personer i åldrarna 45–54 år och 55–64 år. Personer i åldrarna 35–44 år är den grupp med störst positiv utveckling över tid (vilket visas i Figur 28 i appendix 7.5).

Figur 5 Andel högutbildade i befolkningen 25–64 år efter ålder och kön, 2014

2.3 Högutbildade utrikes födda

Som visades i föregående avsnitt varierar utbildningsnivå till stor del med kön och ålder. Att vara högutbildad innebär i regel att förutsättningarna till arbete är goda, men som utrikes född högutbildad i Sverige finns många strukturella hinder för etablering vilket gör utgångsläget på arbetsmarknaden sämre jämfört med de som är födda i Sverige. Sådana hinder, vilka har belysts i detalj i Swecos forskningsöversikt "Personer med svag ställning på arbetsmarknaden"⁴, kan exempelvis vara sociala faktorer (språkbarriärer och brist på arbetsrelaterade nätverk) eller ren diskriminering. Att det tar tid att få sin utländska utbildning validerad innebär ytterligare ett hinder för inträde på den svenska arbetsmarknaden, speciellt inom yrken där legitimation krävs (till exempel lärare och vårdyrken).⁵ I detta avsnitt studeras de högutbildade utrikes födda närmare och relateras till statistik över de inrikes födda.

I denna rapport avser vistelsetiden i Sverige det antal år som personen hade varit folkbokförd i Sverige 2014.⁶ Det är därmed möjligt att en individ som exempelvis har invandrat till Sverige två gånger, har en vistelsetid på 1 år trots att individen tidigare har vistats flera år i Sverige. Viktigt att notera är också att en individ under sin vistelsetid i Sverige kan ha varit boende var som helst i Sverige, men att man var registrerad som bosatt i Stockholm stad år 2014.

Vad som är viktigt att komma ihåg är att högutbildade utrikes födda är en heterogen grupp med vitt skilda skäl till varför individen invandrat till Sverige. Exempel på undergrupper kan vara personer som:

- Kommit till Sverige av flyktingskäl
- Invandrat i egenskap av anhörig

⁴ Forskningsöversikten "Personer med svag ställning på arbetsmarknaden" genomfördes i början av 2017 på uppdrag av Arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad. Författare till denna rapport är Karin Forss.

⁵ Se förklaring av validering i Appendix 7.5.

⁶ Vistelsetiden räknas ut som 2014-invandringsår. Med invandringsår avses tidpunkt för det senaste (av eventuellt flera) invandringstillfället.

- Arbetskraftsinvandrat
- Invandrat med syfte att inleda studier på högre nivå

Utifrån det tillgängliga underlaget i denna rapport har det inte varit möjligt att särskilja individer efter skäl till invandring. Det är dock rimligt att förutsättningarna för etablering på arbetsmarknaden skiljer sig stort mellan grupperna ovan. Förutom erfarenheter av krigstrauman och flykt kan kulturella skillnader mellan Sverige och länder från vilka flyktinginvandring respektive arbetskraftinvandring i huvudsak sker vara viktiga förklarande faktorer till detta. Det är också viktigt att betona de vitt skilda förutsättningar dessa invandringsgrupper har på den svenska arbetsmarknaden. För personer som invandrar till Sverige för att arbeta sker den första matchningen mellan utbildning och jobb ofta redan innan personen invandrat, vilket bland annat innebär kortare tid för att komma in i arbete och att en validering av betyg inte behövs.

I de registerdata som fås från SCB finns felkällor i statistiken som uppstår till följd av individers rapportering av uppgifter till svenska myndigheter. Olika exempel på detta är arbetskraftsinvandring där den anställda endast arbetar en kortare tid på en arbetsplats i Sverige eller att personer som flyttar till Sverige för att arbeta och sedan flyttar tillbaka inte direkt anmäler detta till skatteverket, vilket därmed leder till att de räknas som "ej förvärvsarbetande" i statistiken till dess att uppgifter om folkbokföringen uppdateras.

Som visas i Tabell 1 på nästa sida är andelen högutbildade av de som invandrat under senaste året 26 procent år 2014, att jämföra med 36 procent för personer med vistelsetider 1–3 år. Att andelen är lägre för de som invandrat under det senaste året beror på att närmare hälften (46 procent) av personerna i denna grupp saknar uppgift om utbildning. Detta beror på att dessa personer fortfarande inte har hunnit göra avtryck i de register som används vid uppdatering av SCB:s Utbildningsregister⁷. Med längre vistelsetid i landet sker även fler kontakter med svenska myndigheter, vilket innebär att andelen utan uppgift minskar kraftigt över tid. Dessa förutsättningar är viktiga att komma ihåg då statistik uppdelat på vistelsetid i Sverige presenteras i detta kapitel. Som en jämförelse saknar endast 3 procent av de med vistelsetider på 4 år eller längre uppgift om utbildning.

2.3.1 VISTELSETID TILLSAMMANS MED KÖN OCH ÅLDER HAR BETYDELSE FÖR UTBILDNINGSNIVÅN

Tabell 1 nedan visar andelen högutbildade för inrikes födda och utrikes födda fördelat efter vistelsetid i Sverige. Andelen högutbildade totalt sett är högre bland de som är inrikes födda (43 procent) jämfört med utrikes födda (32 procent). Allra lägst är andelen högutbildade för de som invandrat under senaste året (26 procent). Den genomsnittliga andelen högutbildade ökar sedan med vistelsetiden fram till de som varit i landet i 3–4 år, för vilka andelen högutbildade är som högst. Därefter sjunker andelen högutbildade med vistelsetiden och för de som varit i landet i minst 20 år är andelen 27 procent, alltså i linje med de som invandrat senaste året. Här tar vi dock inte hänsyn till ålder och det finns rimligen en större andel äldre bland de personer som har längre vistelsetid i landet och äldre personer har, som tidigare nämnts, i genomsnitt en lägre utbildningsnivå. Att invandring av högutbildad arbetskraft i vissa fall enbart gäller kortare perioder kan medföra en snedvridning med lägre andel högutbildade bland utrikes födda med längre vistelsetider.

Då man studerar andelen forskarutbildade utifrån vistelsetid i Sverige, syns att det är vanligast att vara forskarutbildad om man är nyanländ eller har en vistelsetid mellan 10–19 år. Drygt 10 procent av samtliga högutbildade i dessa grupper hade 2014 en forskarutbildning. Oavsett vistelsetid i Sverige är andelen forskarutbildade av de högutbildade högre för utrikes födda än för inrikes födda.

⁷ SCB anger att andelen utrikes födda med uppgift saknas minskar ju längre personen varit i Sverige och hunnit göra avtryck i de register som används vid uppdatering av Utbildningsregistret. SCB, Tema utbildning, rapport 2014:6, Utbildningsbakgrund bland utrikes födda.

Tabell 1 Högutbildade samt forskarutbildade i befolkningen 25–64 år efter vistelsetid i Sverige, 2014

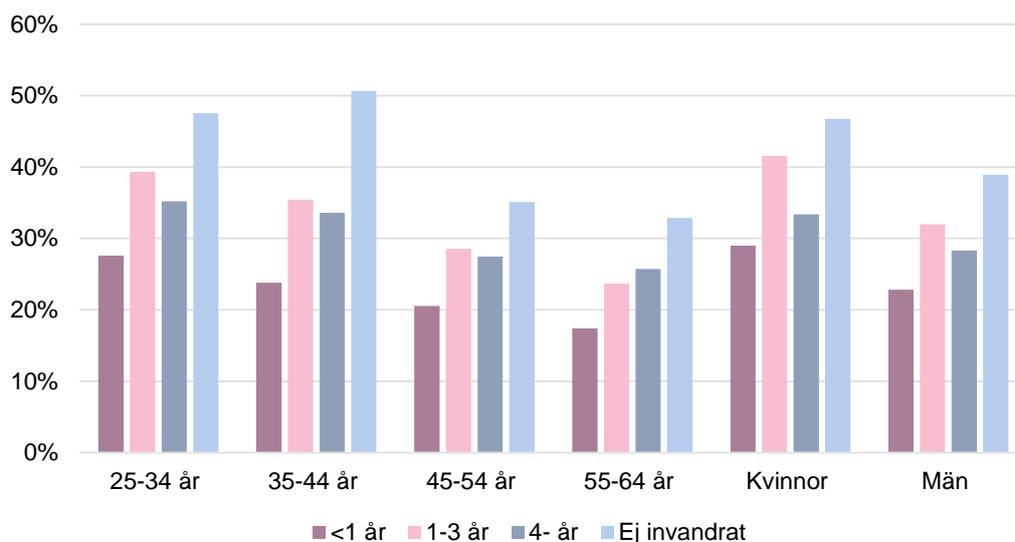
Vistelsetid	Högutbildade		varav forskarutbildade	
	Antal	Andel	Antal	Andel av de högutb.
<1 år	2 208	25,5 %	224	10,1 %
1-3 år	5 696	35,6 %	639	7,6 %
4-6 år	5 533	39,2 %	555	7,4 %
7-9 år	9 773	35,2 %	433	8,5 %
10-19 år	9 227	31,6 %	931	10,1 %
20- år	16 501	27,5 %	974	5,9 %
Inrikes födda	157 792	42,8 %	6 892	4,4 %

Att vistelsetiden i Sverige har betydelse för andelen högutbildade syns även då man delar upp statistiken på kön och ålder, se Figur 6 nedan. Bland män, kvinnor och samtliga åldersgrupper har inrikes födda högre utbildningsnivå än utrikes födda, och bland utrikes födda är utbildningsnivån lägst för personer som invandrade under 2014. Oavsett vistelsetid i Sverige är andelen högutbildade högre bland kvinnor än bland män. Störst är skillnaden för personer med vistelsetider på 1–3 år. Bland kvinnor har vistelsetiden i Sverige också en större betydelse för utbildningsnivån än bland män. Hela 42 procent av kvinnorna med vistelsetider på 1–3 år är högutbildade, jämfört med 29 procent för nyanlända kvinnor, vilket ger en skillnad på 13 procentenheter. För män är motsvarande skillnad endast 9 procent.

Då man jämför andelen högutbildade uppdelat på ålder och vistelsetid gäller att andelen högutbildade minskar med ökande ålder oavsett hur lång vistelsetiden i Sverige var. Störst var skillnaden i utbildningsnivå mellan olika vistelsetider för utrikes födda personer i åldersgrupperna 25–34 år och 35–44 år. För personer i åldrarna 35–44 år var skillnaden mellan utrikes och inrikes föddas utbildningsnivå störst, medan skillnaderna var minst för personer i den äldsta åldersgruppen 55–64 år. Att utbildningsnivån är högst för unga utrikes födda personer beror delvis på att den expansion av utbildningssystemet som skett i Sverige även återfinns i andra länder – fler och fler personer får möjlighet till att utbilda sig och skaffa sig en högskole- eller universitetsutbildning. Därutöver tillkommer att personer som flyttar till Sverige i unga åldrar tar del av Sveriges utbildningssystem och därmed deltar i den generella positiva utvecklingen med ökad utbildningsnivå i befolkningen.

Vilket tidigare visats i Figur 5 är andelen högutbildade förhållandevis hög bland personer i den yngsta åldersgruppen 25–34 år. Därutöver är en större andel unga bland utrikes födda. Eftersom utbildningsnivån i genomsnitt är högre i de yngre åldrarna, och fler personer med korta vistelsetider i Sverige saknar uppgift om utbildning, finns en risk att andelen högutbildade i dessa grupper underskattas. Detta skapar en potentiell snedvridning vars storlek är svår att bedöma – troligt är dock att unga personer och personer med korta vistelsetider är bättre utbildade än vad som syns i statistiken.

Figur 6 Andel högutbildade i Stockholm efter kön och ålder 2014, uppdelat på vistelsetid i Sverige

2.3.2 ANDELEN HÖGUTBILDADE SKILJER SIG MELLAN FÖDELSEREGIONER

Då man studerar födelseregionen för de utrikes födda högutbildade i Tabell 2 framgår att varannan person som var högutbildad, bosatt i Stockholm 2014 och 25–64 år har invandrat från ett europeiskt land. Den näst största födelseregionen var Mellanöstern (16 procent), följt av övriga Asien (16 procent). Drygt 8 procent var födda i ett land i Syd- och Centralamerika, 7 procent var födda i ett afrikanskt land medan endast 4 procent var födda i Nordamerika. Den minsta födelseregionen i jämförelsen är Oceanien med 1 procent av samtliga utrikes födda.

Tabell 2 Antal och procentuell fördelning av utrikes födda stockholmare 25–64 år efter födelseregion, 2014

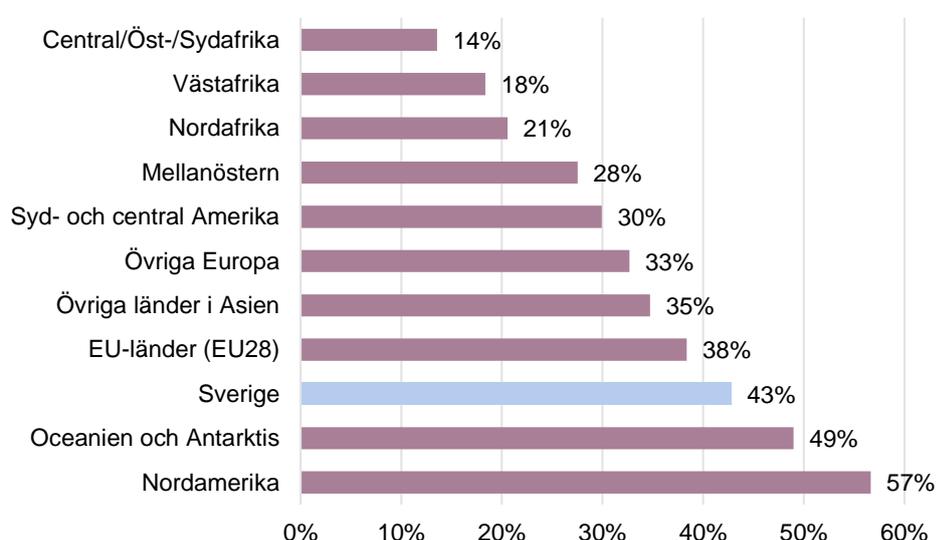
Födelseregion	Högutbildade utrikes födda	
	Antal	% av samtliga
Central/Öst-/Sydafrika	2 117	4,3 %
EU-länder (EU28)	16 590	33,9 %
Mellanöstern	8 024	16,4 %
Nordafrika	1 086	2,2 %
Nordamerika	1 813	3,7 %
Oceanien och Antarktis	435	0,9 %
Syd- och Centralamerika	4 127	8,4 %
Västafrika	450	0,9 %
Övriga Europa	6 504	13,3 %
Övriga länder i Asien	7 778	15,9 %
Totalt	48 924	100 %

Då denna rapport bygger på statistik från 2014 omfattar inte statistiken det stora flyktingmottagandet till följd av kriget i Syrien. Detta innebär att personer som nyligen invandrat från ett land i Mellanöstern är en relativt liten grupp. Bland nyanlända högutbildade var 53 procent födda i ett europeiskt land. Detta motsvarade 5 660 personer varav 5 430 personer var födda ett EU-land. Vidare var 19 procent (2 010 personer) av de nyanlända högutbildade från Asien (exkl. Mellanöstern) och 9 procent från Mellanöstern (900 personer). Av resterande nyanlända högutbildade var 6 procent födda i ett afrikanskt land respektive Syd och Centralamerika, 5 procent i Nordamerika och drygt 1 procent i Oceanien.

Andelen högutbildade bland utrikes födda är totalt sett lägre än bland inrikes födda, men andelen varierar kraftigt beroende på födelseregion vilket kan ses i Figur 7 nedan.⁸ De som invandrat till Sverige och är födda i Nordamerika och Oceanien är oftare högutbildade än inrikes födda, 57 och 49 procent jämfört med 43 procent. Dock motsvarar personer från dessa regioner endast 5 procent av de utrikes födda 2014. Lägst är andelen högutbildade (ca 20 procent) bland personer som är födda i Afrika.

Främst visar resultaten i Figur 7 på att det finns olika orsaker till att personer invandrar till Sverige och att dessa orsaker varierar beroende på vilken region personen invandrat ifrån. De flesta högutbildade personer som flyttar till Sverige, gör detta i syftet att arbeta men som tidigare nämnts kan även asylskäl eller studier på forskarnivå vara orsak för flytten. Personer födda i exempelvis Nordamerika flyttar inte till Sverige som följd av en konflikt i hemlandet vilket påverkar gruppens sammansättning. Personer födda i konflikttyngda födelseregioner såsom Västafrika och Mellanöstern flyttar i större utsträckning till Sverige för att söka asyl, vilket medför en större spridning i utbildningsnivå. Detta mönster gäller oavsett vistelsetid i Sverige (se i Tabell 14 i Appendix 7.5).

Figur 7 Andel högutbildade i befolkningen 25–64 år i Stockholm efter födelseregion, 2014

2.3.3 UTBILDNINGSBACKGRUND OCH YRKE FÖR HÖGUTBILDADE INRIKES OCH UTRIKES FÖDDA

Som visades i kapitel 2 arbetade totalt 36 procent av de högutbildade inom samhällskunskap, juridik, handel och administration vilket gjorde den till den vanligaste utbildningsinriktningen 2014. Andelen högutbildade inrikes födda som arbetade inom denna inriktning var 39 procent, vilket var en betydligt högre andel än för utrikes födda högutbildade (28 procent). Teknik och tillverkning var den näst vanligaste utbildningsinriktningen både för inrikes och utrikes födda, vilket kan ses i Tabell 3 nedan.

De utbildningsinriktningar som var jämförelsevis vanligare bland högutbildade nyanlända jämfört med övriga högutbildade var "Naturvetenskap, matematik och data", "Teknik och tillverkning" samt "Humaniora och konst". Utbildningsinriktningar som var mindre vanliga för de nyanlända jämfört med inrikes födda var, förutom Samhällsvetenskap, juridik, handel och administration, även hälso- och sjukvård samt social omsorg, Pedagogik och lärarutbildning. Personer med vistelsetider 4 år eller längre har en utbildningsbakgrund som i stort liknar den för inrikes födda.

⁸ Totalt 88 personer i åldrarna 25–64 år hade 2014 ingen uppgift om födelseregion. Dessa personer är genomgående exkluderade från alla jämförelser baserade på födelseregion.

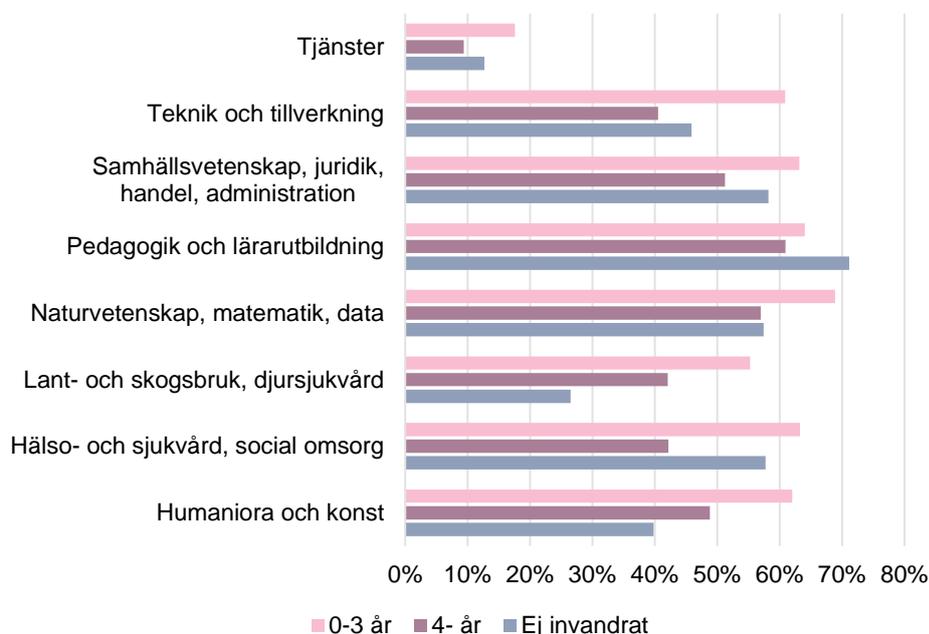
Tabell 3 Procentuell fördelning av inrikes födda och utrikes födda 25–64 år efter utbildningsinriktning, 2014

Utbildningsinriktning	Inrikes födda	Utrikes födda			Samtliga
		<1 år	1–3 år	4-år	
Humaniora och konst	9 %	11 %	12 %	11 %	11 %
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	15 %	9 %	9 %	16 %	14 %
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	0 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Naturvetenskap, matematik och data	6 %	14 %	11 %	10 %	10 %
Okänd	0 %	6 %	13 %	6 %	7 %
Pedagogik och lärarutbildning	10 %	5 %	6 %	10 %	9 %
Samhällsvetenskap, juridik, handel, admin.	39 %	29 %	29 %	28 %	28 %
Teknik och tillverkning	19 %	23 %	19 %	18 %	18 %
Tjänster	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Fördelat efter inriktning på utbildningen och vistelsetider i Figur 8 framgår att andelen högutbildade genomgående är högre för personer med korta vistelsetider än för både inrikes födda och utrikes födda med längre vistelsetider. Detta visar på att Sverige har ett stort inflöde av kvalificerad arbetskraft. Däremot är inte helt säkert att denna höga kompetensnivå för högutbildade utrikes födda tas tillvara på den svenska arbetsmarknaden, vilket diskuteras mer i detalj i kapitel 4.

Bland inrikes födda och personer med vistelsetider på 4 år eller längre var andelen högutbildade högst för inom utbildningsinriktningen "Pedagogik och lärarutbildning", 71 respektive 61 procent. För de utrikes födda med korta vistelsetider var utbildningsnivån högst inom "Naturvetenskap, matematik och data" samt "Teknik och tillverkning". Oavsett vistelsetid eller födelseregion var utbildningsnivån lägst för personer med utbildningsinriktning "Tjänster".

Figur 8 Andel högutbildade i Stockholm efter vistelsetid i Sverige och utbildningsinriktning, 2014

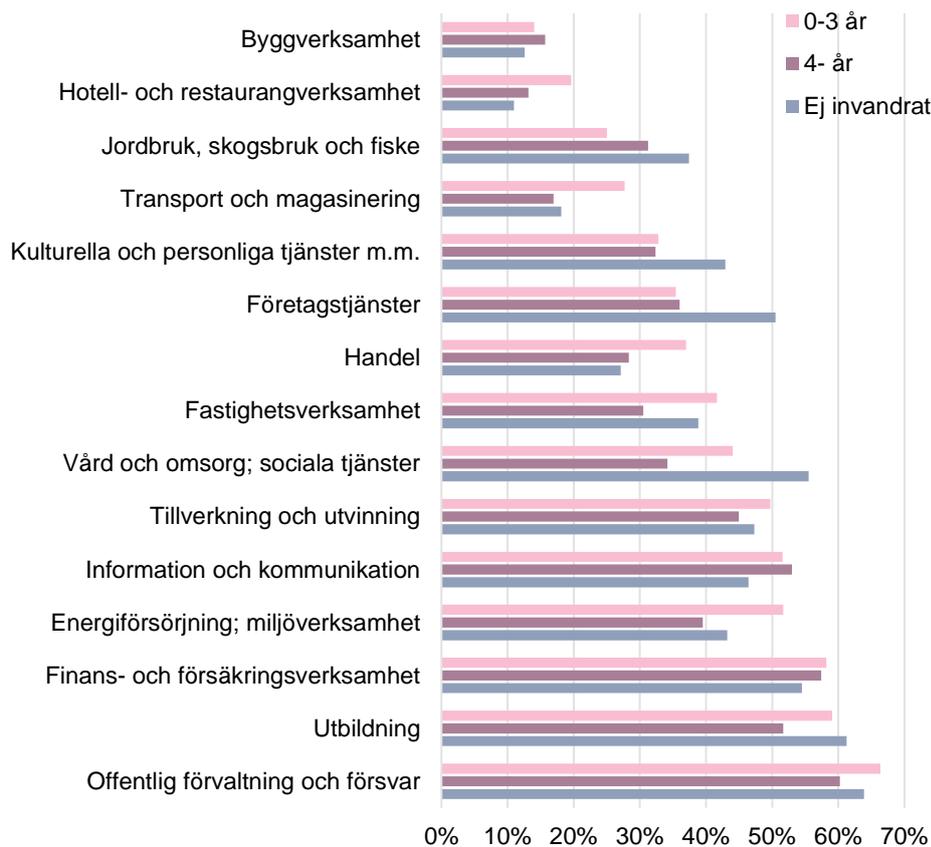
Andelen högutbildade presenteras uppdelat efter vistelsetid och bransch i Figur 9 nedan.⁹ För högutbildade utrikes födda med korta vistelsetider är det vanligast att förvärvsarbeta inom branscherna Offentlig förvaltning och försvar (66 procent), följt av Utbildning (59 procent) och Finans- och

⁹ Procentsatser för andelen högutbildade efter bransch och bransch visas i Tabell 16 i Appendix 7.5

försäkringsverksamhet (58 procent). Lägst var andelen högutbildade bland utrikes födda med korta vistelsetider i branscherna Byggverksamhet (14 procent) och Hotell- och restaurangverksamhet (20 procent). Jämfört med utrikes födda med längre vistelsetid i Sverige samt inrikes födda, är andelen högutbildade med korta vistelsetider högre inom branscherna "Hotell- och restaurangverksamhet", "Transport och magasinering", "Handel" samt "Energiförsörjning och miljöverksamhet". Däremot är andelen högutbildade bland inrikes födda klart högre inom branscherna "Kulturella och personliga tjänster", "Vård och omsorg" samt "Företagstjänster".

Andelen högutbildade är generellt sätt lägre för personer med långa vistelsetider i Sverige, vilket delvis beror på det faktum att denna grupp till större del består av äldre förvärvsarbetande.

Figur 9 Andel högutbildade av utrikes födda 25–64 år med vistelsetid 0–3 år efter bransch, 2014

3. Högutbildades arbetsmarknad

I följande kapitel analyseras olika aspekter kring etablering och försörjning på arbetsmarknaden för Stockholms högutbildade 25–64 år. Analysen syftar till att identifiera undergrupper av högutbildade med en sämre situation på arbetsmarknaden, samt till att generellt belysa olika aspekter av högutbildade utrikes föddas arbetsmarknadsställning i relation till inrikes födda. I vissa fall belyses även statistik specifikt för personer med korta vistelsetider på 0–3 år. Analysen delas upp efter bakgrundsvariabler som vistelsetid, kön, ålder och födelseregion. Underlaget som använts för analysen av högutbildades försörjning grundar sig på Statistiska Centralbyråns Registerbaserade Aktivitetsstatistik (RAKS).

3.1 Förvärvsarbete

Statistiken om förvärvsarbete i detta avsnitt baseras på variabeln huvudsaklig inkomstkälla, vilken ingår i SCB:s Registerbaserade aktivitetsstatistik (RAKS). Till skillnad från statistik om förvärvsarbete från RAMS, är RAKS uppbyggt så att statistiken avser helåret 2014. Detta möjliggör ingående analyser av situationen på arbetsmarknaden även för personer som jobbat ytterst lite under det aktuella året. Dock medför detta att statistiken om förvärvsarbete i denna rapport inte kan jämföras med statistik i RAMS. Med begreppet huvudsaklig inkomstkälla avses den inkomstkälla för en individ (av flera möjliga) från vilken huvuddelen av 2014 års disponibla inkomst kommer från, se Appendix 7.1 för mer utförlig definition.

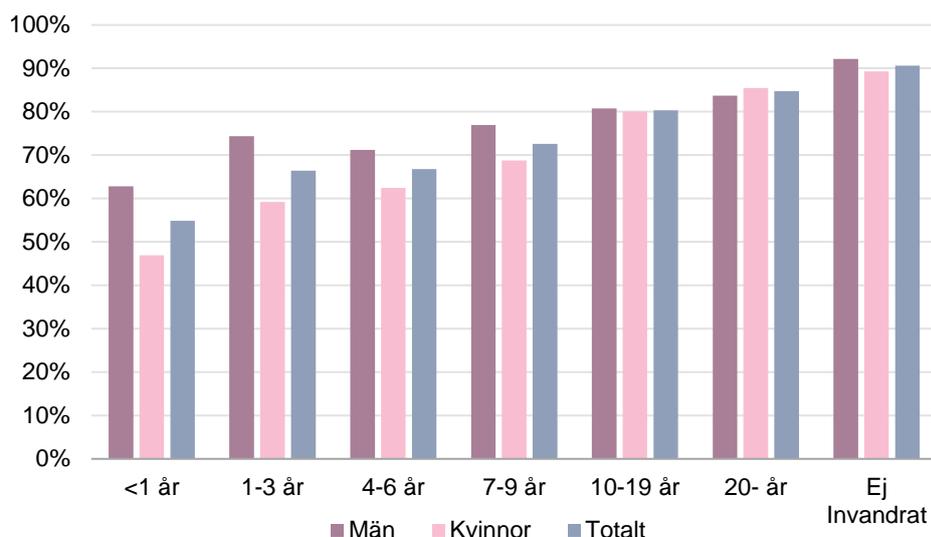
I Stockholms stad fanns år 2014 totalt 180 192 högutbildade personer i åldrarna 25–64 år som hade förvärvsinkomst som huvudsaklig inkomstkälla, vilket motsvarade en förvärvsfrekvens på 87 procent. Inte helt överraskande var förvärvsfrekvensen för Stockholms högutbildade högre än för personer med lägre utbildningsnivåer – för kortutbildade, personer med gymnasial utbildning samt personer med kortare eftergymnasial utbildning var förvärvsfrekvensen 60 procent, 79 procent respektive 81 procent.

Högutbildade män i åldrarna 25–64 år hade 2014 en högre förvärvsfrekvens (89 procent) än högutbildade kvinnor (86 procent). De skillnader i förvärvsfrekvens som finns mellan könen totalt sett återfinns i samtliga åldersgrupper (se Tabell 13 i Appendix). Störst är könsskillnaderna för personer i åldrarna 35–44 år vilket kan förklaras av att kvinnor i större utsträckning vårdar barn eller anhöriga eller får ersättning från Försäkringskassan som följd av sjukdom eller funktionsnedsättning.

2014 var 49 354 högutbildade utrikes födda, varav 37 219 personer (75 procent) huvudsakligen förvärvsarbetade. Dessa resultat stämmer överens med siffror för hela riket, vilket presenterats i en rapport från SACO.¹⁰ Figur 10 visar förvärvsfrekvenser uppdelat på kön och vistelsetid i Sverige. Andelen förvärvsarbetande är högst bland de som är inrikes födda (91 procent) och lägst för de med vistelsetid kortare än ett år (55 procent) vilket beror på att personer i den senare gruppen inte hunnit skaffa sig ett arbete. Andelen förvärvsarbetande ökar i takt med vistelsetiden för båda könen och når efter 10 år nivåer jämförbara med inrikes födda (85 procent jämfört med 91 procent). Skillnaden i förvärvsfrekvens mellan kvinnor och män avtar också med vistelsetid och kvinnor förväntas inneha förvärvsarbeten i lika stor utsträckning som män efter 10 års vistelsetid.

¹⁰ Sveriges utrikesfödda akademiker. SACO 2015. <http://www.saco.se/vara-fragor/rapporter/sveriges-utrikesfodda-akademiker/>

Figur 10 Förvärfrekvens för högutbildade 25–64 år i Stockholm efter vistelsetid i Sverige och kön, 2014

Resultaten i Figur 10 bekräftar att den bild som SCB presenterar för hela riket i sin temarapport "Arbetsmarknaden för högutbildade utrikes födda"¹¹ även gäller för högutbildade i Stockholms stad. Även om det finns stora skillnader totalt sett i sysselsättningen för högutbildade utrikes födda och högutbildade inrikes födda avtar dessa skillnader drastiskt med vistelsetid i Sverige – ju längre en person har vistats i Sverige, desto fler är i förvärsarbete. Högutbildade personer som vistats 10 år eller mer i Sverige har en förvärfrekvens som nästan motsvarar den för högutbildade inrikes födda. Med längre vistelsetider i Sverige utjämnas också skillnaderna i förvärfrekvens mellan män och kvinnor.

3.1.1 STÖRRE KÖNSSKILLNADER I FÖRVÄRVSFREKVENNS FÖR UTRIKES FÖDDA

Då man studerar förvärfrekvenser för inrikes och utrikes födda uppdelat på utbildningsnivå och kön i Tabell 4 nedan framgår att det finns stora skillnader mellan grupperna. Oavsett utbildningsnivå är andelen män som huvudsakligen arbetar under året högre än för kvinnor. Skillnaderna mellan könen minskar sedan med utbildningsnivå – störst är könsskillnaderna för personer med grundskoleutbildning och lägst är de för högutbildade med forskarutbildning. Vad som även framgår av Tabell 4 är att utbildning och födelseregion tillsammans avgör hur stor könsskillnaderna i förvärfrekvens är. Bland utrikes födda med grundskoleutbildning var skillnaden i mäns och kvinnors förvärfrekvens 17 procentenheter, medan motsvarande skillnad för inrikes födda är 8 procentenheter. Dessa diskrepanser mellan könen för inrikes och utrikes födda avtar sedan med utbildningsnivå, och är lägst för de högutbildade.

Tabell 4 Förvärfrekvenser för utrikes och inrikes födda efter kön och utbildningsnivå.

	Utrikes födda		Skillnad (%-enh.)	Inrikes födda		Skillnad (%-enh.)
	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män	
<i>Utbildningsnivå</i>						
Grundskoleutbildning	45 %	61 %	-17	63 %	71 %	-8
Gymnasialutbildning	65 %	73 %	-7	80 %	85 %	-4
Eftergymnasial utb. < 3år	65 %	72 %	-7	82 %	87 %	-5
Eftergymnasial utb. 3-år	74 %	78 %	-4	89 %	92 %	-3
Forskarutbildning	73 %	76 %	-3	94 %	95 %	-1
Totalt	63 %	71 %	-8	84 %	87 %	-3

¹¹ Temarapport 2016:3 Arbetsmarknaden för högutbildade utrikes födda. SCB 2016. Rapporten finns att läsa här: http://www.scb.se/Statistik/_Publikationer/UF0529_BR_2015A01_A40BR1603.pdf

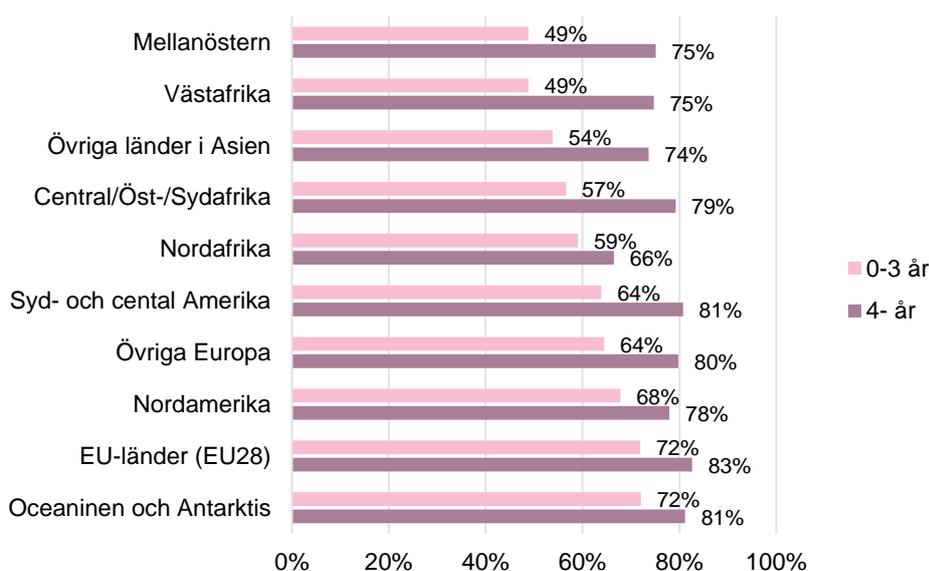
Resultaten i Tabell 4 och Figur 10 visar på att det finns dolda strukturella hinder för utrikes födda kvinnor vilket har betydelse för deras ställning på arbetsmarknaden. För nyanlända kvinnor utgör förhållandevis ofta omvårdnadsansvar ett hinder för inträde på arbetsmarknaden eftersom det innebär uppbrott från både SFI och det kommunala introduktionsprogrammet¹². Många gånger upptar kvinnorna därefter inte etableringsplaner på heltid utan kombinerar vård av barn med etablering eller arbete¹³. Även om dessa hinder finns för Stockholms högutbildade kvinnor, är de tydligare för kvinnor med lägre utbildningsnivå.

3.1.2 VISTELSETID HAR MINDRE BETYDELSE FÖR PERSONER FRÅN FÖDELSEREGIONER MED HÖG FÖRVÄRVSFREKVENNS

Vilket visades tidigare i avsnitt 2.3.2 i denna rapport, var andel högutbildade högst bland personer som invandrat till Sverige och var födda i Nordamerika, Oceanien och EU-länder. Dessa grupper är också de med högst andel som innehar förvärvsarbeten, oavsett kort eller lång vistelsetid i Sverige. Av samtliga födelseregioner i jämförelsen var andelen högutbildade lägst bland personer födda i Mellanöstern, Afrika och Övriga Asien (värden mellan 49 procent och 59 procent). För de grupper som har en relativt låg förvärvsfrekvens är istället en högre andel personer i studier eller något av arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program.

En sannolik förklaring till de stora skillnader som finns i förvärvsfrekvens mellan födelseregioner är att skälen för invandring till Sverige är olika, vilket även diskuterades i avsnitt 2.3.2. Att komma till Sverige på grund av exempelvis asylskäl eller som arbetskraftsinvandrare avgör hur väl förberedd man är för den svenska arbetsmarknaden och därmed tiden för etablering.

Figur 11 Förvärvsfrekvens för högutbildade 25–64 år med vistelsetid 0–3 år och 4-år efter födelseregion, 2014

¹² Något som beskrivits i Swecos forskningsöversikt "Personer med svag ställning på arbetsmarknaden", 2017.

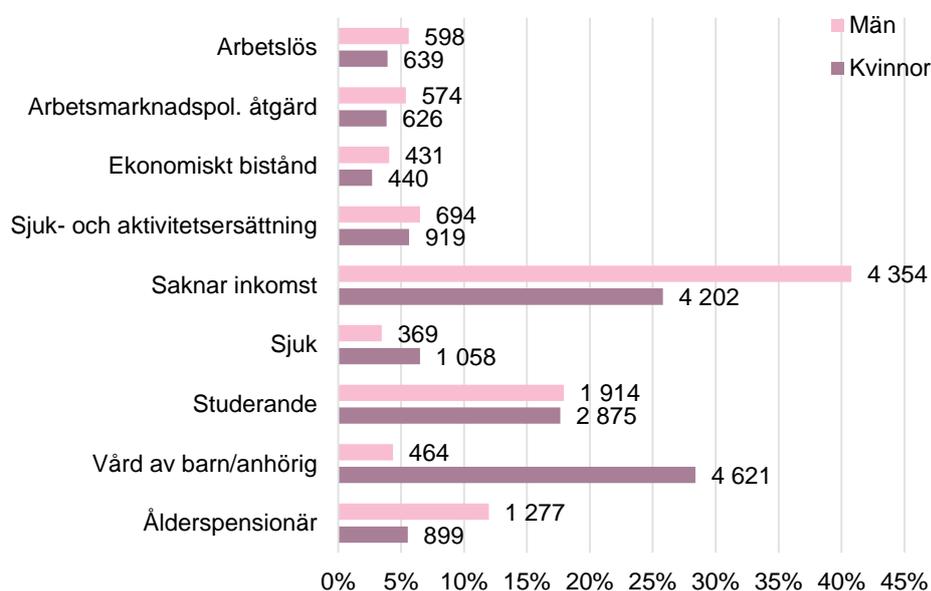
¹³ SOU 2012:69. AKKA-utredningens slutbetänkande "Med rätt att delta - Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden". Rapporten hittas här: <http://www.regeringen.se/contentassets/fde8f60006f74609a153cf9ba5c5b9c0/med-ratt-att-delta---nyanlanda-kvinnor-och-anhoriginvandrare-pa-arbetsmarknaden-sou-201269-hela-betankandet>

3.2 Övriga inkomstkällor

Vilket visas i Appendix 7.1, finns totalt sett 9 inkomstkällor representerade i variabeln huvudsaklig inkomstkälla. Statistik om de inkomstkällor som inte avser inkomster från förvärvsarbete presenteras i detta avsnitt.

Den huvudsakliga inkomstkällan för de icke-förvärvsarbetande presenteras efter kön i Figur 12. 4 354 högutbildade män och 4 202 högutbildade kvinnor saknade helt inkomst under 2014, vilket motsvarade 41 procent och 26 procent av de icke-förvärvsarbetande. Andelen högutbildade som huvudsakligen studerade 2014 var 18 procent för båda könen. Nära en tredjedel (28 procent) av de kvinnor som inte förvärvsarbetade hade 2014 huvudsakligen ersättning för omvårdnad av barn, medan motsvarande siffra för män endast var 4 procent. Fördelningen bland de i arbetsmarknadspolitiska program, ekonomiskt bistånd och arbetslösa är relativt lika där män generellt har något högre värde än kvinnor.

Figur 12 Antal och andel högutbildade 25-64 år med olika huvudsaklig inkomstkälla (exkl. förvärvsarbetande) efter kön, 2014

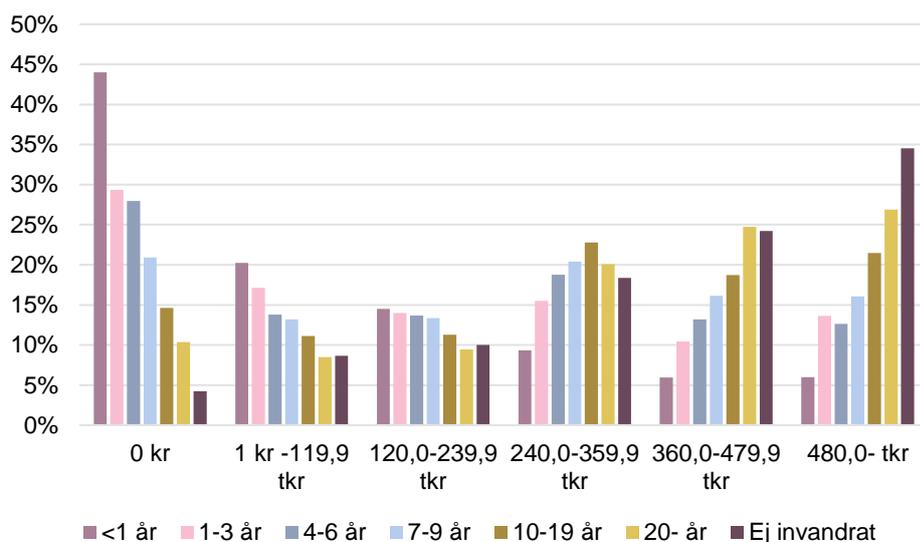
3.3 Förvärvsinkomst

I detta avsnitt studeras förvärvsinkomster¹⁴ för utrikes födda högutbildade utifrån vistelsetid i Sverige och i relation till högutbildade inrikes födda. Värt att notera är att dessa inkomster endast gäller inkomst från förvärvsarbete och inte inkomst från övriga aktiviteter såsom förtidspension, vård av barn, studier och arbetslöshetsersättning.

Figur 13 nedan visar inkomstfördelningen för högutbildade i åldrarna 25–64 år i Stockholm efter vistelsetid i Sverige uppdelat på 6 inkomstklasser. I figuren har personer med korta vistelsetider i Sverige delats upp i två grupper; personer som invandrade under 2014 samt personer som invandrat under perioden 2011–2013, detta då personer som invandrat under innevarande år i lägre utsträckning har hunnit få ett arbete och därmed en inkomst. Nästan 45 procent av utrikes födda med vistelsetid kortare än 1 år har heller inte en inkomst, att jämföra med knappt 30 procent för personer med 1–3 års vistelsetid i Sverige. Av samtliga personer med vistelsetid i Sverige på 4 år eller längre var cirka 15 procent utan inkomst, medan motsvarande siffra för inrikes födda var knappt 5 procent. För övriga inkomstklasser syns samma mönster; ju längre vistelsetid i Sverige en person har, desto vanligare är det att tillhöra en klass med höga inkomster.

¹⁴ Avser inkomst av lön och inkomstöverskott av aktiv näringsverksamhet. De som tjänat mindre än 50 kronor under året ges värdet 0 kronor.

Figur 13 Procentuell fördelning av inkomster för högutbildade 25–64 år i Stockholm efter vistelsetid i Sverige, 2014

Som nämnts tidigare i denna rapport, finns en stor spridning inom gruppen utrikes födda högutbildade sett till situationen på arbetsmarknaden. Då man studerar inkomster för dessa personer efter födelseregion, se Figur 14 nedan, syns att det är vanligare att personer som flyttat till Sverige från Oceanien, Nordamerika eller Europa har högre förvärvsinkomster jämfört med övriga födelseregioner. Det är vanligast att personer födda i Nordafrika eller övriga Asien står helt utan förvärvsinkomst medan personer födda i Väst- och Nordafrika i lägst utsträckning är höginkomsttagare – dessa grupper har därmed en mer sammanpressad inkomstfördelning och generellt sett en mer utsatt situation på arbetsmarknaden. Vilket tidigare nämnts, är den främsta förklaringen till inkomstfördelningens utseende i Figur 14 att skälen till invandring är olika. Till skillnad från flyktinginvandring och anhöriginvandring är arbetskraftsinvandringen till Sverige inte slumpartad vilket i sig innebär högre inkomster för personer som invandrar av detta skäl.

Figur 14 Inkomstfördelning för högutbildade 25–64 år efter födelseregion, 2014

Vad som är tydligt då man studerar Figur 13 samt Figur 14 är den potential som finns i termer av högkvalificerad arbetskraft med personer födda i främst afrikanska och asiatiska länder. Som kommer att visas mer i detalj i nästkommande kapitel finns generellt en relativt bra matchning på arbetsmarknaden för utrikes födda högutbildade med korta vistelsetider, men däremot är andelen

personer i målgruppen som inte förvärvsarbetar hög vilket innebär stora utmaningar. Troliga strukturella hinder som gör att dessa personer, trots hög utbildningsnivå, inte lyckas få ett förvärvsarbete i Sverige kan vara språkliga barriärer, omvårdnadsansvar, begränsade kontaktnät eller ren diskriminering. Till detta tillkommer tid för etablering och validering av utbildning.

Sweco genomförde i januari 2017 en forskningsöversikt på uppdrag av arbetsmarknadsförvaltningen kring strukturella hinder på arbetsmarknaden. Enligt forskningen på området är en hög utbildningsnivå i sig inte en avgörande faktor för att etablera sig på arbetsmarknaden då andra strukturella hinder kvarstår för personer som invandrar till Sverige.

3.4 Personer i arbetslöshet eller utan inkomst

Även om en stor del av den högutbildade befolkningen huvudsakligen förvärvsarbetade under 2014, finns de som under detta år huvudsakligen fick ersättning för arbetslöshet eller stod helt utan inkomster. Totalt tillhörde 1 237 respektive 8 556 högutbildade dessa 2 kategorier, vilket motsvarade 0,6 respektive 4,1 procent av samtliga högutbildade i åldrarna 25–64 år.

Trots att endast 0,6 procent av Stockholms högutbildade huvudsakligen var arbetslösa under året, var betydligt fler personer inskrivna på arbetsförmedlingen som arbetslösa minst en dag under året, vilket kan ses i Tabell 5 nedan. Av den högutbildade befolkningen totalt sett, hade ungefär 15 000 personer (7 procent) varit inskrivna minst en dag hos arbetsförmedlingen som öppet arbetslös. 14,4 procent av de utrikes födda högutbildade hade minst en dag i arbetslöshet, medan motsvarande siffra för inrikes födda var 5,1 procent. Andelen som varit inskrivna på arbetsförmedlingen under året var högre ju kortare vistelsetiden i Sverige var. Högst var andelen som var inskrivna minst en dag bland högutbildade med vistelsetider på 1–3 år.

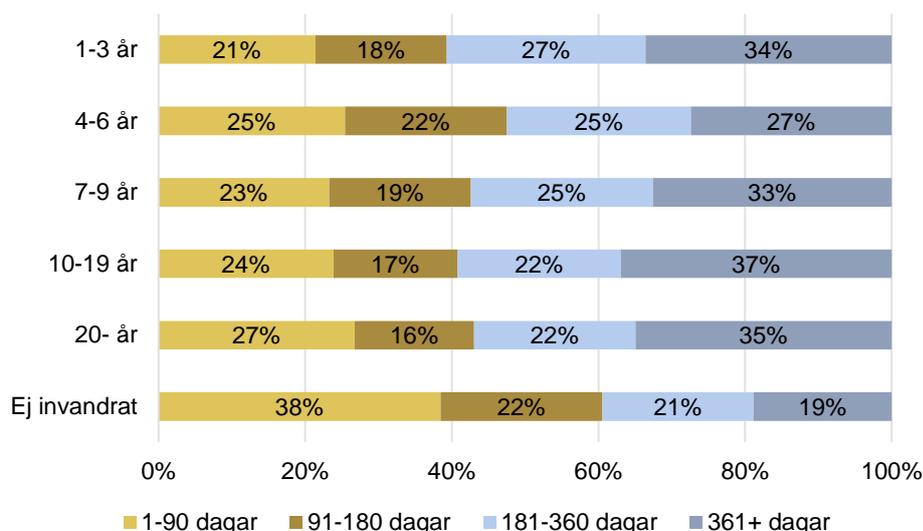
Bland de högutbildade är skillnaderna stora i andel som saknar inkomst mellan inrikes- och utrikes födda. Andelen utan inkomst för inrikes födda var endast 1,6 procent, jämfört med 12 procent för utrikes födda. Högst var andelen utan inkomst bland nyanlända (37 procent) vilket förklaras av att flertalet i denna grupp inlett sin etableringsperiod. Andelen som saknar inkomst minskar sedan med vistelsetiden i Sverige, och är som lägst för personer som varit 20 år eller längre i landet.

Tabell 5 Andel högutbildade 25–64 år som 2014 var arbetslösa minst en dag, huvudsakligen fick sin inkomst från arbetslöshet eller saknade inkomst.

	Arbetslösa minst en dag	Huvudsakligen arbetslös	Saknar inkomst
Utrikes födda	14,4 %	1,1 %	12,1 %
<1 år	18,3 %	0,0 %	37,1 %
1-3 år	20,9 %	0,4 %	20,4 %
4-6 år	15,9 %	1,3 %	19,9 %
7-9 år	16,3 %	1,6 %	12,3 %
10-19 år	12,9 %	1,6 %	7,5 %
20- år	10,1 %	1,1 %	3,5 %
Inrikes födda	5,1 %	0,4 %	1,6 %

Längden på arbetslösheten analyseras vidare i Figur 15. Andelen i långtidsarbetslöshet, dvs 180 dagar i arbetslöshet eller mer, var 40 procent för inrikes födda och 56 procent för utrikes födda. Uppdelat på vistelsetid i Sverige framgår att andelen arbetslösa är högst för utrikes födda med vistelsetider på 1–3 år och 10–19 år, och i dessa grupper var 56 respektive 59 procent långtidsarbetslösa.

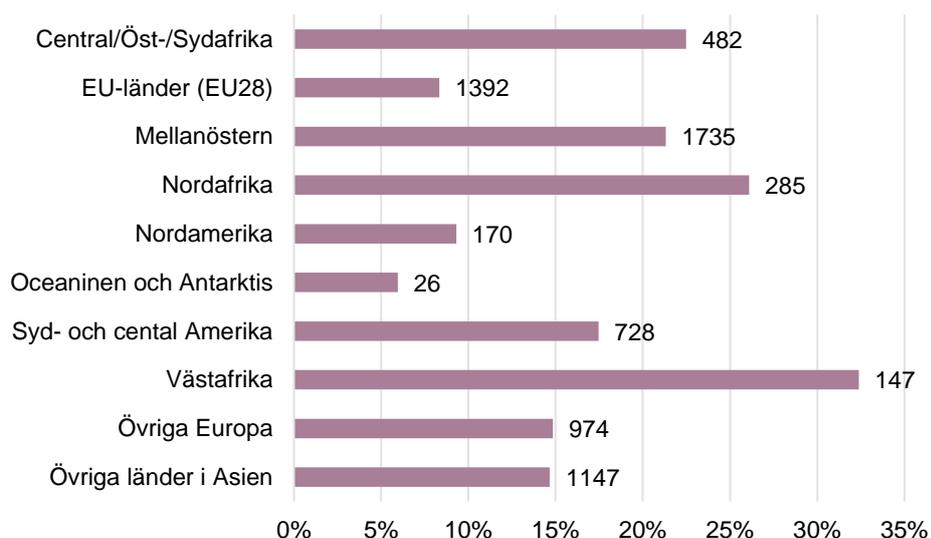
Figur 15 Fördelning av inskrivningstider för högutbildade med minst en dag i arbetslöshet efter vistelsetid, 2014

I SCB:s rapport "Arbetsmarknaden för högutbildade utrikes födda" framgår att det i Sverige finns stora skillnader med avseende på andelen arbetslösa mellan högutbildade utrikes och inrikes födda. Dessutom var skillnaderna stora inom gruppen utrikes födda där främst högutbildade från icke EU-länder, Afrika och Asien var arbetslösa i större utsträckning än högutbildade från resterande födelseregioner. Vilket visades i Tabell 5 ovan återfinns skillnader även mellan högutbildade i Stockholms stad; en nästan 3 gånger så stor andel utrikes födda som inrikes födda högutbildade hade under 2014 varit inskrivna på Arbetsförmedlingen under minst en dag.

Uppdelat på födelseregion i Figur 16 framgår att statistiken för Stockholm överensstämmer med resultaten i SCB:s undersökning. En trolig orsak till att högutbildade från icke EU-länder, Afrika och Övriga Asien är arbetslösa i högre utsträckning är att fler personer invandrar från dessa regioner som följd av asyl- eller familjeskäl. Till detta tillkommer en längre och mer komplicerad valideringsprocess av utbildningar från dessa länder.

Figur 16 Andel och antal personer som 2014 var arbetslösa minst en dag efter födelseregion

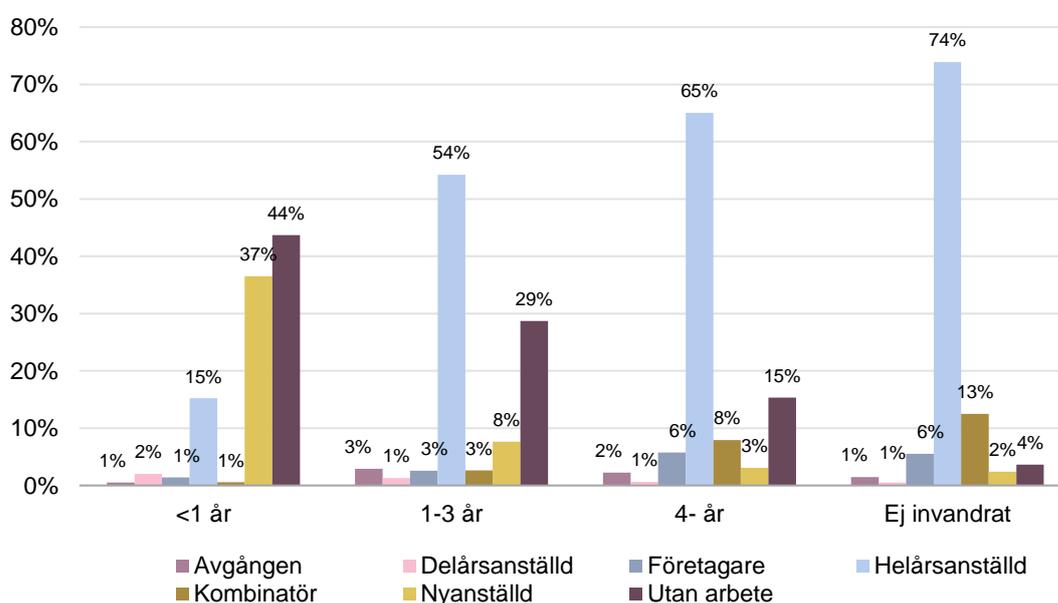

3.5 Huvudsaklig anknytning till arbetsmarknaden

I SCB:s register RAKS finns information om hur en individs anknytning till arbetsmarknaden under ett helår i huvudsak har sett ut. Detta avser både omfattningen på individens anställning samt om individen har bedrivit näringsverksamhet under någon månad under året. En detaljerad definition av hur denna variabel skapas, presenteras i Appendix 7.1.

I Figur 17 nedan presenteras huvudanknytning under 2014 för högutbildade utrikes födda uppdelat på vistelsetid i Sverige, samt för högutbildade inrikes födda. Likt förvärvsfrekvensen ökar andelen med en helårsanställning i takt med vistelsetid och av de med fyra års vistelsetid eller längre var 65 procent helårsanställda år 2014. Sambandet gäller även för andelen företagare och kombinatorer¹⁵. Likväl minskar andelen i gruppen "utan arbete" respektive "nyanställda" med vistelsetiden i Sverige.

Figur 17 Huvudanknytning för högutbildade 25–64 år i Stockholm efter vistelsetid

¹⁵ En kombinator är en individ som under 2014 både var företagare och anställd (annat än i eget AB).

4. Matchning - Högutbildade i högkvalificerade yrken

För att analysera hur väl högutbildade är matchade mot högkvalificerade yrken har Sweco utvecklat en matchningsindikator; högutbildade i högkvalificerade yrken¹⁶. Analysen beskriver i vilken utsträckning högutbildade arbetar inom högkvalificerade yrken, hur detta skiljer sig beroende på bland annat vistelsetid, samt belyser skillnader inom gruppen högutbildade utrikes födda med korta vistelsetider.

I kapitel 4.1 nedan följer en kortfattad beskrivning och definition av matchningsindikatorn. Resultaten från matchningsanalysen presenteras sedan i kapitel 4.2.

4.1 Definition och beskrivning

Som utgångspunkt har SCB:s yrkesklassificering standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)¹⁷ använts. I SSYK delar SCB in samtliga yrken i fyra så kallade kvalifikationsnivåer, vilka baseras på de kvalifikationer som arbetet i fråga fordrar. De fyra kvalifikationsnivåerna¹⁸ är:

1. *Elementär utbildning på grundskolenivå. Översatt till svenska förhållanden innebär det inga eller låga formella utbildningskrav*
2. *Utbildningar på gymnasial nivå samt eftergymnasiala utbildningar kortare än 2 år*
3. *Praktiska eller yrkesspecifika eftergymnasiala utbildningar om 2-3 år*
4. *Teoretiska eller forskarförberedande eftergymnasiala utbildningar samt forskarutbildningar om minst 3 år, normalt 4 år eller längre.*

SCB betonar att trots att formella utbildningsnivåer används som riktmärke för att bestämma ett visst yrkes kvalifikationsnivå behöver de kunskaper och färdigheter som krävs inte ha inhämtats genom formell utbildning. De kan lika väl ha inhämtats genom arbetserfarenhet. Kvalifikationsnivåerna beskriver de kvalifikationer som arbetet i fråga fordrar, inte de kvalifikationer som arbetstagaren som utför arbetet besitter.

Utifrån kvalifikationsnivåerna har Sweco skapat en matchningsindikator som visar andelen högutbildade som arbetar inom högkvalificerade yrken. Gruppen högutbildade med en eftergymnasial utbildning på minst 3 år har bedömts som matchade om de förvärvsarbetade inom kvalifikationsnivå 3 och 4, samt sämre matchade om de förvärvsarbetade i kvalifikationsnivå 1 eller 2.

För att öka träffsäkerheten har individer vars huvudsakliga anknytning till arbetsmarknaden är i form av egenföretagare exkluderats, likaså de som fick sin huvudsakliga inkomst under året från studier. Dessa två avgränsningar används även av SCB i deras mått "justerad sysselsättningsgrad" samt deras regionala matchningsindikator "matchad förvärvsgrad"¹⁹. Anledningen är att egenföretagare har en speciell ställning på arbetsmarknaden och studenter med studiemedel är i processen att utveckla sin utbildning/kompetens. Genom att exkludera dessa grupper kan graden av matchning beskrivas med högre precision. Vidare har samtliga personer som förvärvsarbetar men med okänt yrke samt med militärt yrke exkluderats då deras yrkes kvalifikationsnivå inte kan bestämmas. Gruppen med okänt yrke utgör en relativt hög andel av samtliga förvärvsarbetande högutbildade (5,5 procent av samtliga högutbildade, 8,0 procent av utrikes födda och 14,5 procent av utrikes födda med vistelsetid 0–3 år)

¹⁶ Samma matchningsindikator har använts i rapporten "Nulägesanalys av Stockholms arbetsmarknad", Sweco, 2017. Den rapportens huvudfokus var att beskriva skillnader i matchningen mellan Stockholms stadsdelsområden.

¹⁷ SSYK 2012, se:

http://www.scb.se/sv_/Dokumentation/Klassifikationer-och-standarder/Standard-for-svensk-yrkesklassificering-SSYK/

¹⁸ För en mer utförlig beskrivning av de yrkesområden som kvalifikationsnivåerna utgörs av, se Appendix 7.1.

¹⁹ Reglab – Regionala matchningsindikatorer, slutrapport, december 2014.

medan endast en försumbar andel hade ett militärt yrke (0,1 procent av samtliga högutbildade och 0,0 procent av de utrikes födda). För att ge en komplett bild visas även andelen som ej förvärvsarbetar i samtliga diagram i detta kapitel.

Det bör påpekas att kombinationen av formell utbildningsnivå och yrkets kvalifikationsnivå är en indikator som rent statistiskt belyser matchning och möjliggör jämförelser mellan grupper. En förklaring till missmatchning är att individers kompetenser och kunskap beror på en rad andra faktorer än den formella utbildningen, vilket ofta korrelerar med socioekonomiska förutsättningar. En annan viktig faktor är diskriminering. Vilka specifika hinder som finns för en högutbildad person att finna ett högkvalificerat yrke kan i många fall inte förklaras genom analys av registerdata. Det statistiska måttet skiljer sig även från självupplevd matchning; en individ kan själv uppleva sig som "korrekt matchad" i sin yrkesroll trots att det statistiska måttet anger något annat. I detta fall är individen troligen inte i behov av eller mottaglig för arbetsmarknadsinsatser (se *ibid* för en mer utförlig diskussion om matchning).

4.2 Resultat

I Figur 18 nedan visas andelarna högutbildade som år 2014 förvärvsarbetade inom högkvalificerade yrken (kvalifikationsnivå 3–4), inom lägre kvalificerade yrken (kvalifikationsnivå 1–2), samt ej förvärvsarbetande. Det är tydligt att matchningen skiljer sig stort beroende på vistelsetid, oaktat andelen som ej förvärvsarbetade. För gruppen högutbildade inrikes födda var 83 procent förvärvsarbetande i ett högkvalificerat yrke och 9 procent i ett lägre kvalificerat yrke, vilket innebär en andel matchade på 90 procent ($83/(83+9)=0,90$).²⁰ Detta kan tolkas som att 9 av 10 inrikes födda högutbildade som förvärvsarbetade år 2014 gjorde så i ett yrke som ställde höga krav på deras kvalifikationer. På motsvarande sätt var 3 av 4 utrikes födda högutbildade matchade då de arbetade i ett högkvalificerat yrke vilket innebär en sämre matchning för än för inrikes födda. Totalt var 8 procent av alla högutbildade inrikes födda utan förvärvsarbete jämfört med 28 procent av de högutbildade utrikes födda.

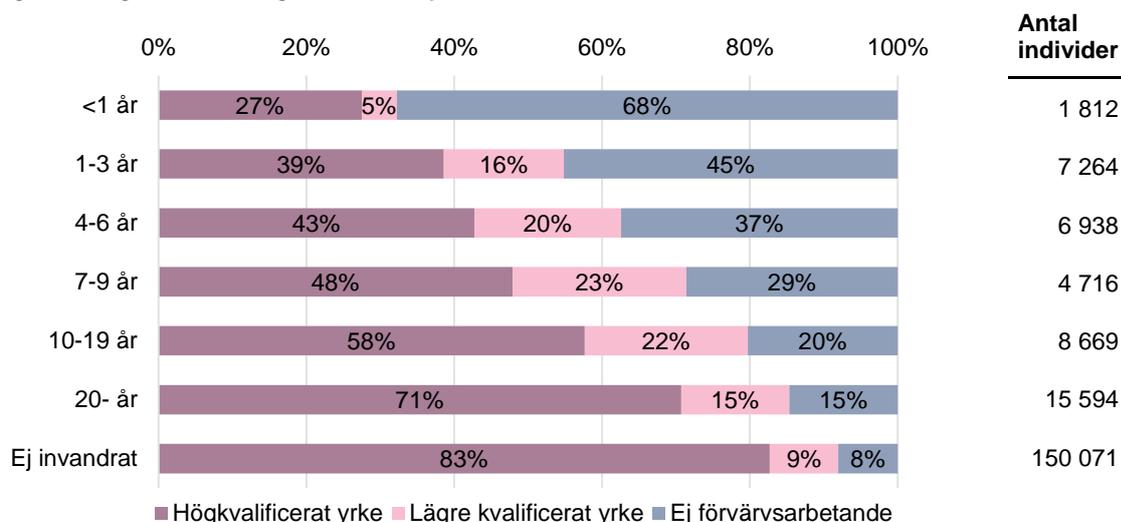
I Figur 18 framgår även att matchningen generellt är betydligt sämre för utrikes födda än för inrikes födda, även vid långa vistelsetider. Detta tyder på stor potential för att bättre utnyttja den kompetens som finns hos invandrade högutbildade, utöver att överhuvudtaget i högre utsträckning stödja dessa personer i förvärvsarbete. Utifrån andelen av de förvärvsarbetande som gör det i ett högkvalificerat yrke framgår det att sambandet mellan längre vistelsetider och högre andel matchade inte är helt tydligt. Gruppen högutbildade med en vistelsetid på mindre än ett år var förhållandevis väl matchade, där 27 procent förvärvsarbetade i ett högkvalificerat yrke och 5 procent i ett lägre kvalificerat yrke, vilket innebär en andel matchade på 85 procent av de förvärvsarbetande. En trolig förklaring till den förhållandevis goda matchningen för denna grupp är att de högutbildade som förvärvsarbetar redan under sitt invandringsår i hög utsträckning utgörs av arbetskraftsinvandring. Det är därmed tydligt att arbetskraftinvandringen utgör ett tillskott till stadens kompetensförsörjning. Som tidigare konstaterats var det dock en mycket hög andel av de som invandrat under året som inte förvärvsarbetade (68 procent), vilket troligen i hög utsträckning rör sig om personer som befinner sig i etableringsfasen. En annan förklarande faktor till den höga andelen ej förvärvsarbetande kan vara högutbildade som vistas i landet en kortare tid och inte anmäler flytt till Skatteverket vid utflytt.

Grupperna med lägst andel matchade var högutbildade med vistelsetider på 7–9 år och 4–6 år, för vilka 68 respektive 67 procent av de förvärvsarbetande gjorde så i högkvalificerade yrken. En förklaring till att andelen i lägre kvalificerade yrken initialt ökar vid längre vistelsetider kan vara ett flöde från att ej förvärvsarbeta till att börja arbeta i ett lägre kvalificerat yrke. För utrikes födda högutbildade med längst vistelsetid, mer än 20 år, var fortfarande både matchningen och andelen ej förvärvsarbetande högre än för inrikes födda.

---

²⁰ Andel matchade beräknas som antalet förvärvsarbetande i kvalifikationsnivå 3 och 4 delat på antalet förvärvsarbetande i kvalifikationsnivå 1,2, 3 och 4

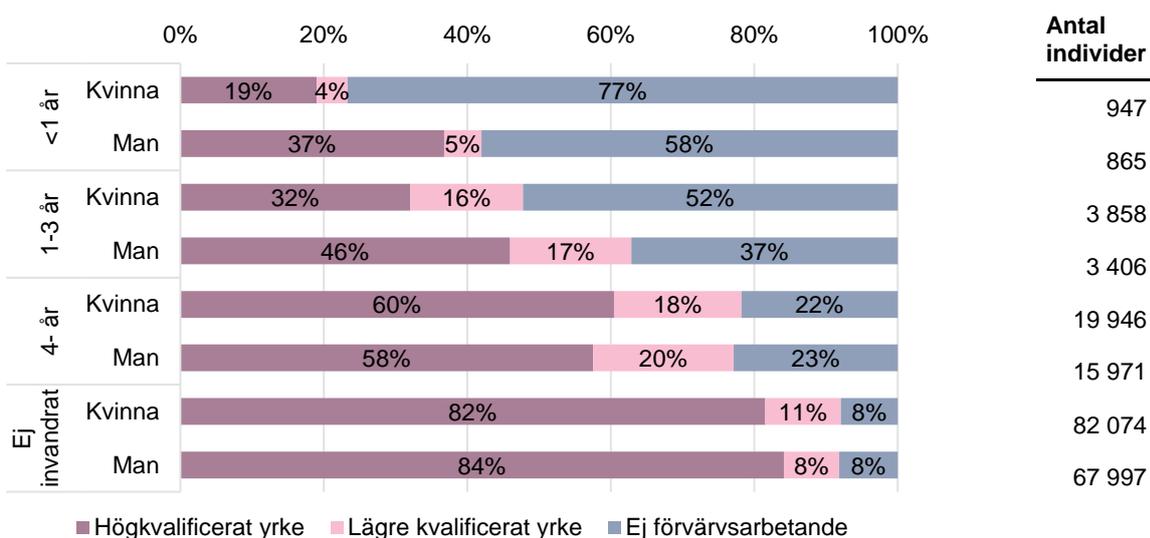
Figur 18 Högutbildade i högkvalificerade yrken efter vistelsetid 2014

Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
 Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
 Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

I Figur 19 nedan analyseras matchningen uppdelat per kön och vistelsetid. Vistelsetiderna visas i detta fall i endast tre grupperingar. Tydligast i figuren är att män i högre utsträckning än kvinnor förvärsarbetade bland högutbildade utrikes födda med korta vistelsetider, vilket är i linje med föregående kapitelns analys av arbetslöshet och förvärsarbete. Begränsas analysen till de som förvärsarbetade var matchningen nästan dubbelt så bra för män än för kvinnor med vistelsetider kortare än 3 år. Samma mönster syns hos gruppen inrikes födda, men könsskillnaderna i matchningen får genomgående anses vara förhållandevis små.

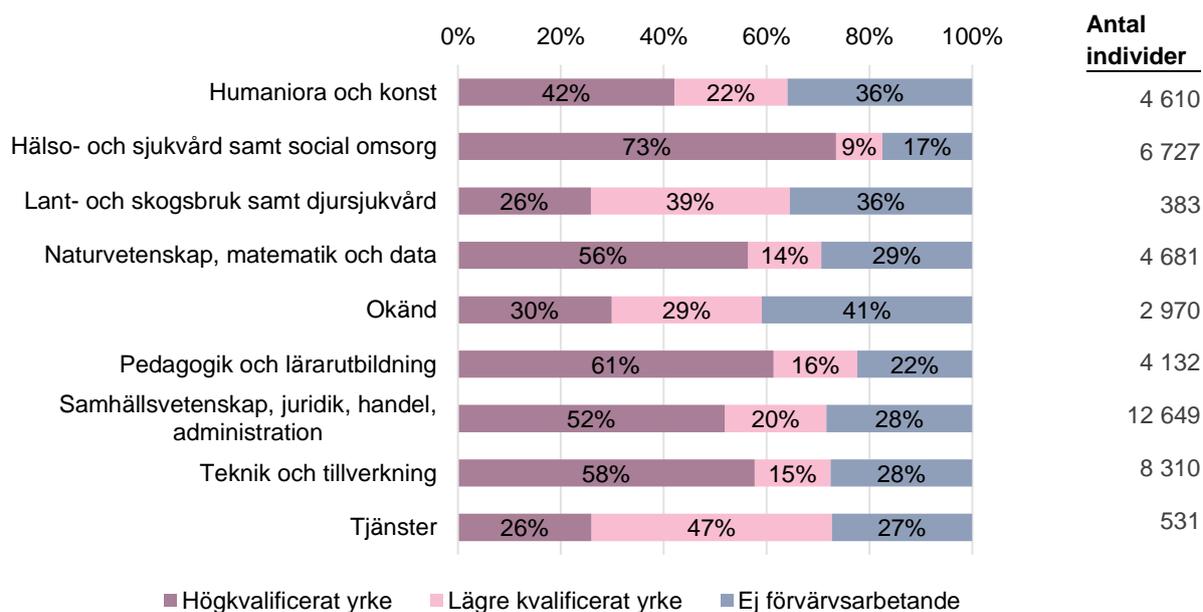
Figur 19 Högutbildade i högkvalificerade yrken efter kön och vistelsetid 2014

Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
 Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
 Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

I nästa steg har utrikes födda högutbildades matchning uppdelat på utbildningsinriktning analyserats. I analysen framgår generellt att personer med utbildningar inriktade mot Hälso- och sjukvård har lättast att etablera sig på arbetsmarknaden. Naturvetenskap, matematik och data är branscher med hög efterfrågan på arbetskraft samtidigt som en förhållandevis hög andel utrikes födda med denna utbildningsinriktning ej förvärvsarbetade. Detta kan möjligen i någon mån förklaras av att högutbildade inom data- och informationsbranscherna är en grupp med hög rörlighet som kan ha utvandrat utan anmälan. Detta visar på potentialen att bättre utnyttja den kompetens som finns i staden. Högutbildade personer med utbildningsinriktning "Lant- och skogsbruk samt djursjukvård" samt "Tjänster" uppvisar sämre matchning; höga andelar förvärvsarbetar inom lägre kvalificerade yrken. Det bör dock betonas att dessa två utbildningsinriktningar tillsammans endast utgör cirka 900 högutbildade utrikes födda.

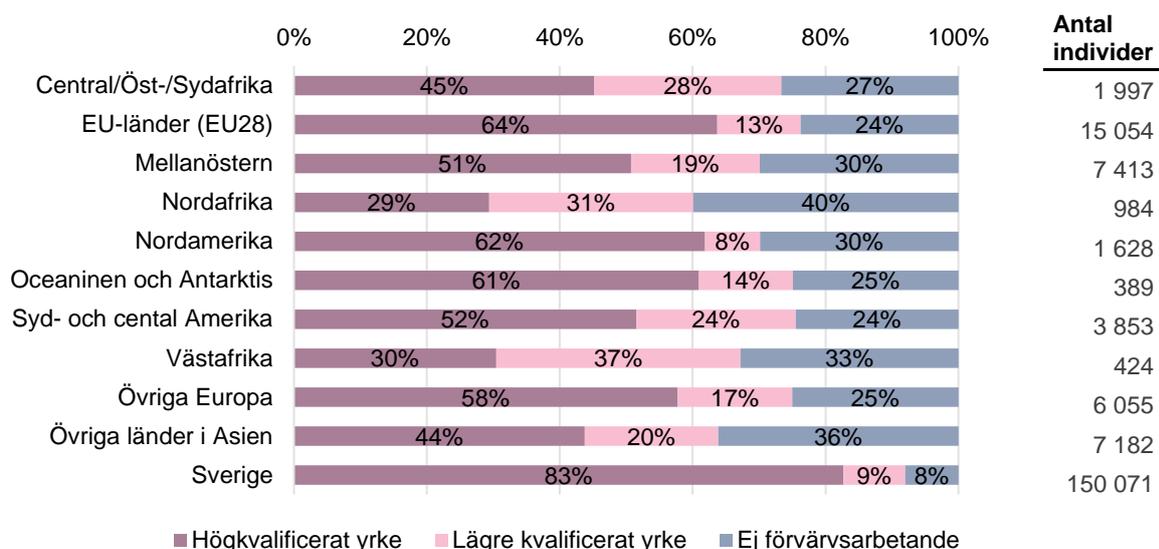
Figur 20 Högutbildade utrikes födda i högkvalificerade yrken efter utbildningsinriktning 2014

Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
 Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
 Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

Matchningen för högutbildade skiljer sig stort utifrån individens födelseregion, vilket visas i nästföljande figur. Högutbildade i Väst- och Nordafrika har svårast att etablera sig i högkvalificerade yrken, samtidigt rörde det sig år 2014 om ett förhållandevis litet antal personer födda i dessa regioner. Högutbildade födda i Central-/Öst-/Sydafrika, Mellanöstern samt Asien utgjorde större antal individer och även bland dessa grupper var det ett stort antal personer som förvärvsarbetade i lägre kvalificerade yrken samt inte förvärvsarbetade. Högutbildade födda i ett EU-land, Nordamerika och Oceanien är jämförelsevis väl matchade på arbetsmarknaden; 83 procent, 89 procent respektive 81 procent av de förvärvsarbetande från dessa regioner gör så i högkvalificerade yrken.

Figur 21 Högutbildade i högkvalificerade yrken efter födelseregion 2014

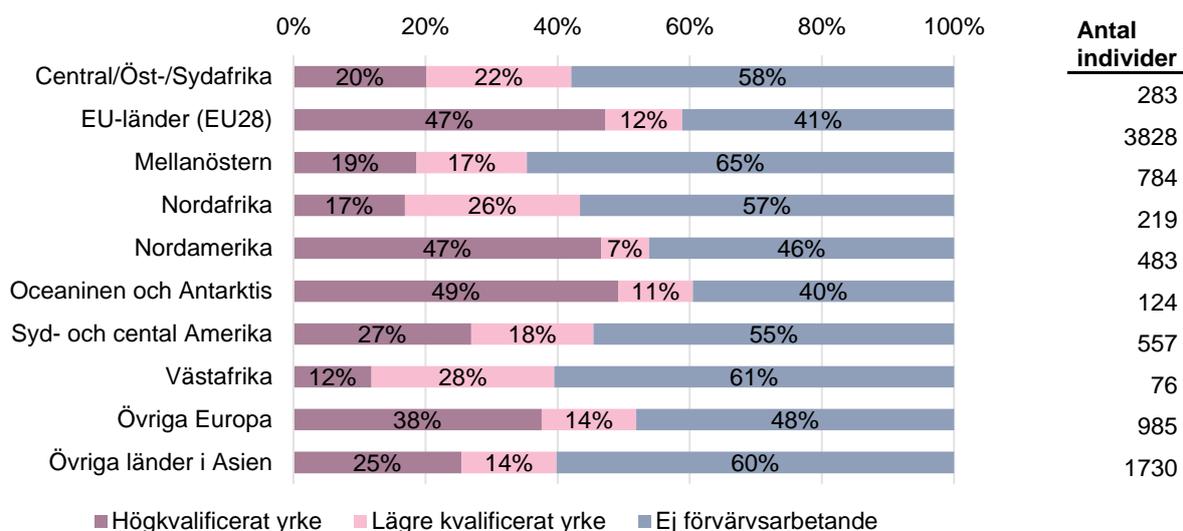
Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
 Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
 Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

Ett likartat mönster framträder när matchningsanalysen per födelseregion begränsas till personer med vistelsetid 0–3 år vilket visas i Figur 22 på nästa sida. Av högutbildade med kort vistelsetid födda i Central/Öst-/Sydafrika samt Mellanöstern arbetade ungefär hälften av de förvärvsarbetande i ett högkvalificerat yrke. Högutbildade med kort vistelsetid födda i Nordafrika samt Västafrika hade den lägsta matchningen av samtliga födelseregioner – endast 2 av 3 personer med förvärvsarbete i dessa grupper arbetade i ett högkvalificerat yrke.

Vad som ytterligare framgår då man jämför matchningen totalt sett för utrikes födda (Figur 21) med matchningen för utrikes födda med korta vistelsetider (Figur 22) är att en längre vistelsetid i Sverige genomgående medför en bättre matchning på arbetsmarknaden. Detta är i sig inte förvånande då en längre vistelsetid innebär minskade strukturella hinder på arbetsmarknaden (se avsnitt 2.3 för mer diskussion kring detta).

Jämförelsen visar även på att det inte finns en systematik där en längre vistelsetid i Sverige innebär större förbättringar i matchningen för personer från vissa regioner – oavsett vistelsetid är matchningen sämre för vissa födelseregioner. En potentiell förklaring till den bättre matchningen för nyanlända personer födda i ett EU-land, Nordamerika eller Oceanien är den matchning som sker redan innan eller under första året i Sverige, detta då skälet till flytten till Sverige i huvudsak är arbete eller studier.

Figur 22 Högutbildade med vistelsetid 0–3 år i högkvalificerade yrken efter födelseregion 2014

Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

En fördjupad analys av hur matchningen förändras över tid för personer med olika födelseregioner samt uppdelat per kön presenteras i Tabell 6 nedan. De procentandelar som anges i tabellen motsvarar de lila fälten i figurerna som presenterats ovan, d.v.s. andelen av samtliga inom gruppen med samma kön, vistelsetid och födelseregion som år 2014 förvärsarbetade i ett högkvalificerat yrke. Observera att födelseregionerna Nordamerika och Oceanien respektive Nordafrika och Västafrika i denna analys har slagits ihop för att undvika att sekretessen röjs för personer från dessa födelseländer.

Tabell 6 Högutbildade utrikes födda i högkvalificerade yrken efter kön, vistelsetid samt födelseregion

	Andel högutbildade i högkvalificerade yrken											
	Kvinnor						Män					
	Vistelsetid		Skillnad i %-enh.		Skillnad i %-enh.		Vistelsetid		Skillnad i %-enh.		Skillnad i %-enh.	
0-3 år	4-9 år	0-3 år till 4-9 år	10-år	4-9 år till 10-år	0-3 år till 10-år	0-3 år	4-9 år	0-3 år till 4-9 år	10-år	4-9 år till 10-år	0-3 år till 10-år	
Central/Öst-/Sydafrika	22%	25%	4	64%	39	43	19%	26%	7	53%	27	34
EU-länder (EU28)	41%	55%	14	75%	20	34	54%	63%	9	75%	12	21
Mellanöstern	13%	31%	18	66%	35	53	24%	35%	11	57%	22	32
Nord- och Västafrika	11%	18%	7	47%	29	36	18%	19%	1	40%	21	22
Nordamerika/Oceanien	40%	58%	19	74%	16	34	53%	61%	7	73%	12	20
Syd-/Centralamerika	23%	35%	12	64%	29	41	32%	39%	7	61%	22	29
Övriga Europa	28%	47%	19	67%	20	39	52%	49%	-3	66%	17	14
Övriga länder i Asien	16%	29%	14	62%	33	46	38%	41%	3	58%	17	19
Samtliga utrikes födda	30%	42%	13	68%	26	39	44%	47%	3	63%	16	19

I tabellen syns ett flertal intressanta mönster:

- 1. Bland högutbildade med de kortaste vistelsetiderna (0–3 år) förvärsarbetade män i betydligt högre utsträckning i högkvalificerade yrken än kvinnorna.** 30 procent av kvinnorna och 44 procent av männen med vistelsetider 0–3 år förvärsarbetade i högkvalificerade yrken.

2. Högutbildade kvinnor som invandrat förbättrar sin matchning i betydligt högre utsträckning än männen. För personer med vistelsetider 4–9 år är könsskillnaden i matchningen liten, 42 procent av de högutbildade kvinnorna och 47 procent av männen förvärvsarbetade i högkvalificerade yrken. Vid vistelsetider på 10 år och längre har kvinnorna gått om männen och är i högre grad matchade mot männen med motsvarande vistelsetider; 68 procent matchade bland kvinnorna och 63 procent bland männen. Detta mönster avspeglar sig i kolumnerna som visar förändringen i procentenheter för varje grupp.

3. På kort sikt (förändring från 0–3 år till 4–9 år) ökar andelen högutbildade i högkvalificerade yrken bland kvinnorna med 13 procentenheter. Störst är ökningen för kvinnor födda i Övriga Europa, Nordamerika och Oceanien samt Mellanöstern medan ökningen var minst för kvinnor från Central-/Öst-/Sydafrika samt Nord- och Västafrika. För de högutbildade männen ökar andelen i högkvalificerade yrken endast med 3 procentenheter från vistelsetider 0–3 år till 4–9 år. Störst var ökningen för män från Mellanöstern medan ingen förbättring alls skedde för män födda i Nord- och Västafrika samt Övriga Europa.

4. På lång sikt (förändring från vistelsetid 0–3 år till 10 år eller mer) ökar andelen i högkvalificerade yrken mest bland kvinnorna för personer från Mellanöstern, följt av Övriga länder i Asien och Central/Öst/Sydafrika. För kvinnor från Nordamerika och Oceanien ökar andelen minst. För männen ökar andelen i högkvalificerade yrken på lång sikt mest för personer födda i Central/Öst/Sydafrika, Mellanöstern och Syd-/Centralamerika. Andelen ökar minst bland männen för de födda i Övriga Europa och Nordamerika/Oceanien.

5. Högutbildade från Nordafrika och Västafrika har svårast att etablera sig i ett högkvalificerat yrke även efter lång vistelsetid. För kvinnorna från Nordafrika och Västafrika med vistelsetider på 10 år eller mer arbetade 47 procent i högkvalificerade yrken. Motsvarande siffror för männen var 40 procent.

För att ge en fullständig bild av hur gruppernas situation på arbetsmarknaden utvecklas vid längre vistelsetider visas i Tabell 7 på motsvarande sätt hur andelen högutbildade som ej förvärvsarbetar förändras vid längre vistelsetider. Ett negativt värde i kolumnerna som visar förändring innebär att andelen som ej förvärvsarbetar minskar, vilket bör tolkas som ett positivt utfall. Notera även att 'Ej förvärvsarbetande' inte kan likställas med att vara registrerad som arbetslös.

Resultaten i Tabell 7 visar på en liknande utveckling som resultaten i Tabell 6. Vid kortare vistelsetider är det en hög andel personer som ej förvärvsarbetar, framförallt bland högutbildade kvinnor (57 procent). Vid längre vistelsetider minskar andelen som ej förvärvsarbetar för personer från samtliga födelseregioner. Minskningen är dock betydligt kraftigare bland de kvinnliga högutbildade än de manliga högutbildade. Vid vistelsetider på 10 år eller mer har återigen kvinnorna gått om männen; 15 procent av kvinnorna förvärvsarbetar ej i jämförelse med 19 procent av männen. Kvinnor från Nord- och Västafrika har den starkaste utvecklingen, där andelen ej förvärvsarbetande minskar med hela 61 procentenheter från vistelsetider 0–3 år till 10 år eller mer. Bland männen minskar andelen ej förvärvsarbetande mest för personer födda i Central/Öst/Sydafrika, Mellanöstern och Syd-/Centralamerika.

Högutbildade män födda i Nord- och Västafrika har svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Andelen som ej förvärvsarbetade var hela 28 procent för män födda i dessa länder med vistelsetider 10 år eller mer. Därutöver minskar andelen som ej förvärvsarbetar med endast 6 procentenheter från vistelsetider 0–3 år till 10 år vilket är en förhållandevis liten förbättring jämfört med övriga födelseregioner. Även bland kvinnor födda i Nord- och Västafrika med vistelsetider på 10 år eller mer är andelen högutbildade som ej förvärvsarbetar låg jämfört med övriga födelseregioner. Vilket tidigare nämnts minskar dock andelen kraftigt med vistelsetid.

Vad som är intressant att se i Tabell 7 är att de skillnader i andelen förvärvsarbetande som finns mellan födelseregioner avtar kraftigt med vistelsetid. Detta indikerar att ju längre utrikes födda vistas i Sverige, desto mindre roll spelar födelseregion (och skäl för invandring) för etableringen på arbetsmarknaden.

Tabell 7 Högutbildade utrikes födda som ej förvärvsarbetar efter kön, vistelsetid samt födelseregion

Andel högutbildade som ej förvärvsarbetar												
	Kvinnor						Män					
	Vistelsetid						Vistelsetid					
	0-3 år	4-9 år	Skillnad i %-enh. 0-3 år till 4-9 år	10- år	Skillnad i %-enh. 4-9 år till 10- år	Skillnad i %-enh. 0-3 år till 10- år	0-3 år	4-9 år	Skillnad i %-enh. 0-3 år till 4-9 år	10 år-	Skillnad i %-enh. 4-9 år till 10 år-	Skillnad i %-enh. 0-3 år till 10 år-
Central/Öst-/Sydafrika	60%	36%	-24	14%	-22	-46	56%	31%	-25	20%	-11	-37
EU-länder (EU28)	45%	27%	-18	13%	-14	-32	37%	24%	-13	14%	-10	-23
Mellanöstern	55%	52%	-3	17%	-35	-38	55%	39%	-16	23%	-16	-33
Nord- och Västafrika	85%	59%	-25	24%	-36	-61	42%	33%	-8	28%	-6	-14
Nordamerika/Oceanien	52%	29%	-23	18%	-11	-34	39%	28%	-11	18%	-10	-21
Syd-/Centralamerika	60%	39%	-22	15%	-24	-46	48%	25%	-22	15%	-10	-33
Övriga Europa	58%	32%	-26	16%	-17	-42	33%	28%	-5	18%	-10	-14
Övriga länder i Asien	71%	46%	-25	17%	-29	-54	46%	38%	-8	21%	-17	-25
Samtliga utrikes födda	57%	37%	-20	15%	-22	-42	41%	31%	-11	19%	-12	-23

5. Högutbildade i Stockholms stadsdelsområden

Detta kapitel kommer att ge en översikt i hur de högutbildade fördelar sig mellan Stockholms 14 stadsdelsområden. Främst kommer statistiken att visas på karta, och i övrigt analyseras situationen på arbetsmarknaden per stadsdelsområde endast där större skillnader finns mellan stadsdelsområdena.

Analyserna i detta kapitel av matchningen på arbetsmarknaden för högutbildade med särskilt fokus på utrikes födda i Stockholms stadsdelsområden återfinns även i Swecos rapport "Nulägesanalys av Stockholms arbetsmarknad". Beställare av denna rapport var arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad och Invest Stockholm Business Region AB.

5.1 Andel högutbildade per stadsdelsområde

Det finns en stor spridning i Stockholm sett till hur stor andel av befolkningen i åldrarna 25–64 som var högutbildade år 2014. Detta visas grafiskt på karta i Figur 25. Högst var andelen högutbildade i Östermalm (53 procent), följt av Norrmalm och Kungsholmen (52 procent i båda områden). Att andelen högutbildade var högst i inre staden är inte förvånande. Hög utbildningsnivå samvarierar starkt med hög inkomst, vilket även förbättrar möjligheten att bo i områden i inre staden där priset på bostäder är högre. Att andelen högutbildade var högst på Östermalm är inte heller förvånande då detta stadsdelsområde täcker området kring Universitetet.

Rinkeby-Kista, Skärholmen och Farsta har lägst andel högutbildade, under 30 procent, av samtliga stadsdelsområden i Stockholm. Som har beskrivits i tidigare avsnitt i denna rapport finns tydliga kopplingar mellan utbildningsnivå och ursprung, dels då en hög andel nyanlända saknar uppgift om utbildning och dels då utbildningsnivån till stor del beror på födelseregion. Att andelen högutbildade är lägre i stadsdelsområden med en stor utrikes född befolkning är därför delvis en följd av att fler i dessa områden saknar information om utbildning.

Då man studerar Figur 25 syns även att det finns en stor spridning av utbildningsnivå inom stadsdelsområden. Bromma är det stadsdelsområde där spridningen i andel högutbildade är störst. I Stora Mossen, Södra Ängby och Ålsten är 2 av 3 personer högutbildade vilket är högst andel i hela Stockholm, samtidigt som närliggande Bällsta och Blackeberg har kring 30 procent högutbildade. Även spridningen sett till andelen högutbildade inom Spånga-Tensta samt Enskede-Årsta-Vantör är stor, vilket antyder att det finns bakomliggande socioekonomiska faktorer som till stor avgör var de högutbildade väljer att bo.

5.2 Andel högutbildade bland utrikes födda

Utrikes födda är totalt sett oftare bosatta i Stockholms ytterstadsområden, men då man studerar andelen högutbildade i den utrikes födda befolkningen i Figur 26 framträder ett liknande mönster per stadsdel och stadsdelsområden som för den inrikes födda befolkningen.

I de flesta av Stockholms stadsdelar skiljer sig andelen högutbildade bland utrikes födda endast ett fåtal procentenheter från motsvarande andelar för hela befolkningen. I Bromma och Älvsjö är andelen högutbildade bland de utrikes födda högre än totalt i befolkningen i dessa stadsdelsområden, medan motsatt förhållande gäller i Södermalm och Skarpräck. Detta indikerar på att socioekonomiska faktorer såsom inkomst har större betydelse för andelen högutbildade i ett visst område än uppdelningen inrikes/utrikes födda.

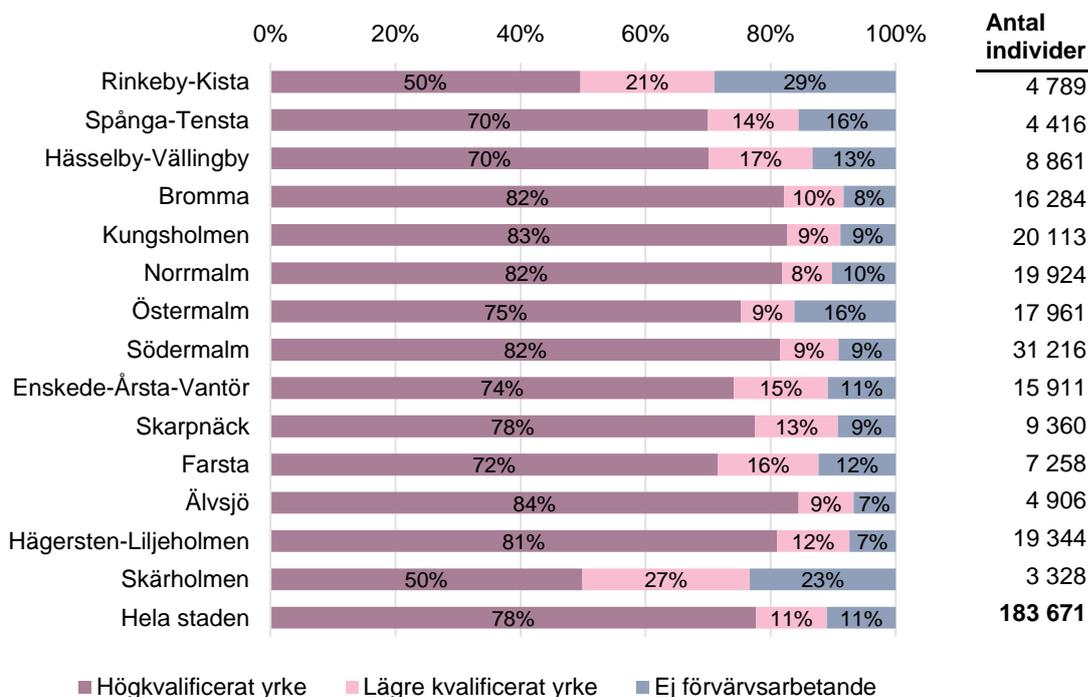
Skillnaden mellan andelen högutbildade bland inrikes och utrikes födda visas vidare i kartan i Figur 27. Störst var skillnaderna i Alvik, Solhem och Gamla Enskede där andelen högutbildade bland inrikes födda var 15, 13 respektive 12 procentenheter fler än motsvarande andel bland utrikes födda. Det finns även områden i Stockholm där utrikes födda var bättre utbildade än inrikes födda. Detta gällde till exempel i

Åkeshov, Långsjö och Södra Ängby där andelen högutbildade bland utrikes födda var 9, 8 respektive 7 procentenheter högre än för inrikes födda.

5.3 Matchning på arbetsmarknaden

I Figur 23 visas andelen högutbildade per stadsdelsområde som arbetade i högkvalificerade yrken (kvalifikationsnivå 3 och 4), lägre kvalificerade yrken (kvalifikationsnivå 1 och 2) samt var utan förvärvsarbete 2014. Tydliga skillnader finns mellan stadsdelsområdena – framför allt i Rinkeby-Kista och Skärholmen förvärvsarbetar en låg andel av områdets högutbildade inom högkvalificerade yrken. Hälften av de 4 800 personerna med minst en treårig eftergymnasial utbildning i Rinkeby-Kista och hälften av de dryga 3 300 högutbildade i Skärholmen förvärvsarbetade i högkvalificerade yrken. Resterande personer arbetade antingen i lägre kvalificerade yrken eller var utan förvärvsarbete vilket visar på underutnyttjad potential bland högutbildade individer i dessa stadsdelsområden. Älvsjö var det stadsdelsområde där högst andel av de högutbildade arbetade inom högkvalificerade yrken; 84 procent. Endast 7 procent av de högutbildade i Älvsjö var utan förvärvsarbete 2014. Även i Kungsholmen, Bromma, Hägersten-Liljeholmen, Norrmalm och Södermalm var matchningen mellan yrke och utbildning för de högutbildade god – i dessa stadsdelar förvärvsarbetade fler än 80 procent i högkvalificerade yrken.

Figur 23 Högutbildade i högkvalificerade yrken (25–64 år) per stadsdelsområde 2014

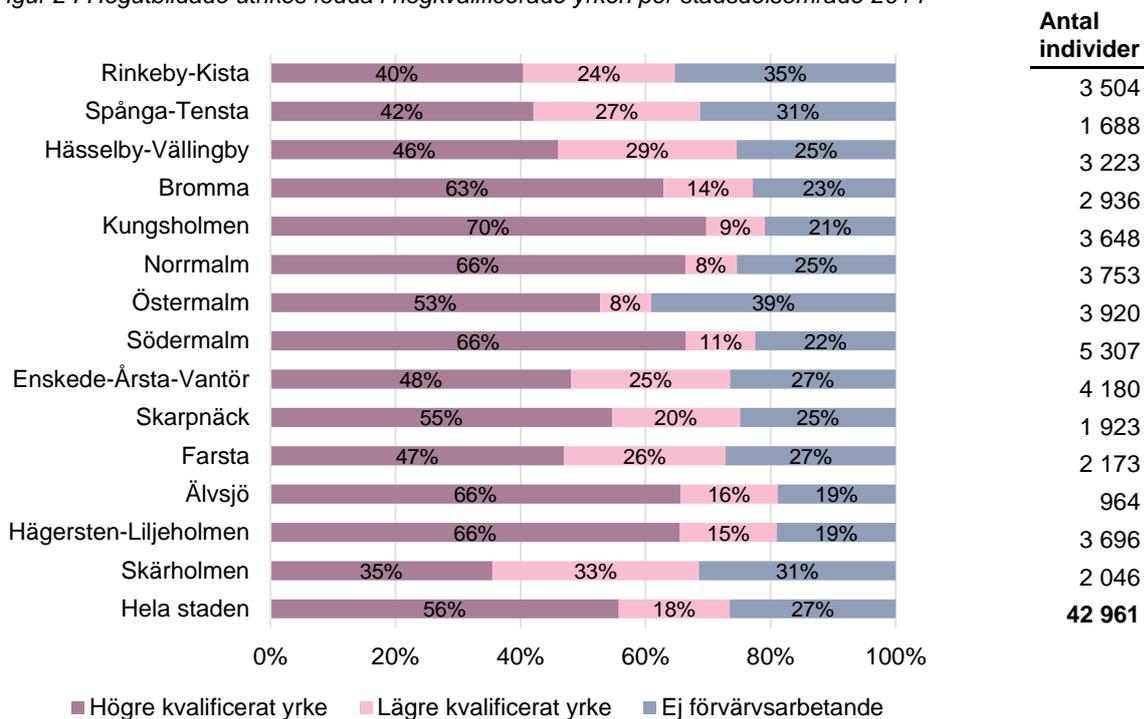
Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

För utrikes födda kvarstår samma mönster som för samtliga högutbildade vilket kan ses i Figur 24. Det finns stora skillnader mellan stadsdelsområdena i hur stor andel utrikes födda högutbildade som förvärvsarbetar i högkvalificerade yrken. I Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby och Farsta är skillnaden i matchningen mellan inrikes födda och utrikes födda högutbildade stor. Även på Östermalm är skillnaden mellan inrikes och utrikes föddas matchning stor, vilket troligen kan förklaras av att många utländska studenter/forskare med finansiering från övriga inkomstkällor är bosatta i området.²¹ Rinkeby-

²¹ Dessa inkomster kan inte sorteras bort i jämförelsen.

Kista och Skärholmen har den lägsta matchningen även för utrikes födda högutbildade, men skillnaden jämfört med övriga stadsdelsområden är klart mindre än bland inrikes födda.

Figur 24 Högutbildade utrikes födda i högkvalificerade yrken per stadsdelsområde 2014

Notera: Individer med okänt yrke samt militärt yrke har exkluderats.
 Individer vars huvudanknytning till arbetsmarknaden är egen företagare har exkluderats.
 Individer vars huvudinkomst under året var från studier har exkluderats.

Uppdelat på kön och vistelsetid i Sverige, se Tabell 8, framgår att matchningen för högutbildade män och kvinnor inte skiljer sig nämnvärt mellan stadens stadsdelsområden. Den största skillnaden är för Skärholmen där 53 procent av de högutbildade kvinnorna och 46 procent av männen arbetade i högkvalificerade yrken. Generellt visar statistiken att högutbildade män var något bättre matchade mot högkvalificerade yrken än högutbildade kvinnor bland bosatta i innerstaden, medan mönstret är omvänt främst i Spånga-Tensta, Farsta och Skärholmen, där de högutbildades matchning är något bättre för kvinnorna än männen.

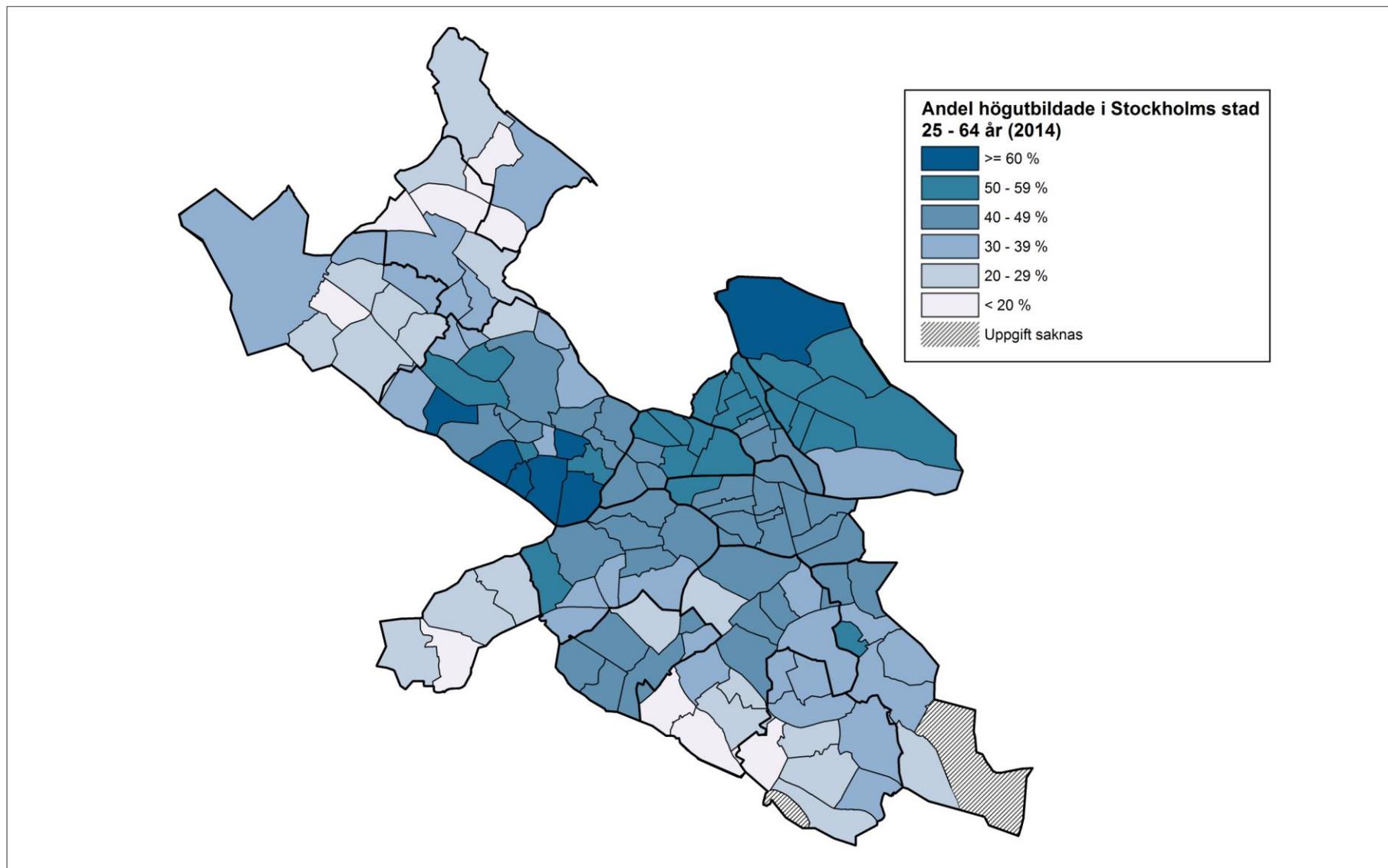
I nästa steg har högutbildades matchning analyserats för inrikes och utrikes födda. Genomgående är andelen högutbildade som förvärsarbetar i högkvalificerade yrken högre bland inrikes födda, vilket kan ses i Tabell 8. Störst är skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda i Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Skärholmen (drygt 30 procentenheter) medan skillnaderna är lägre i områden i innerstaden, Bromma, Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen.

Sett till hela staden arbetade 42 procent av de utrikes födda högutbildade som vistats i Sverige mindre än 10 år i ett högkvalificerat yrke. Detta kan jämföras med 67 procent för utrikes födda med en längre vistelsetid och 84 procent för inrikes födda högutbildade. Det visar att processen att hitta ett yrke motsvarande sin formella utbildningsnivå kan vara mycket lång för dessa personer. Det finns även stora skillnader inom staden, för högutbildade med en vistelsetid på mindre än 10 år bosatta på Kungsholmen arbetade 59 procent i ett högkvalificerat yrke, jämfört med 18 procent i Skärholmen.

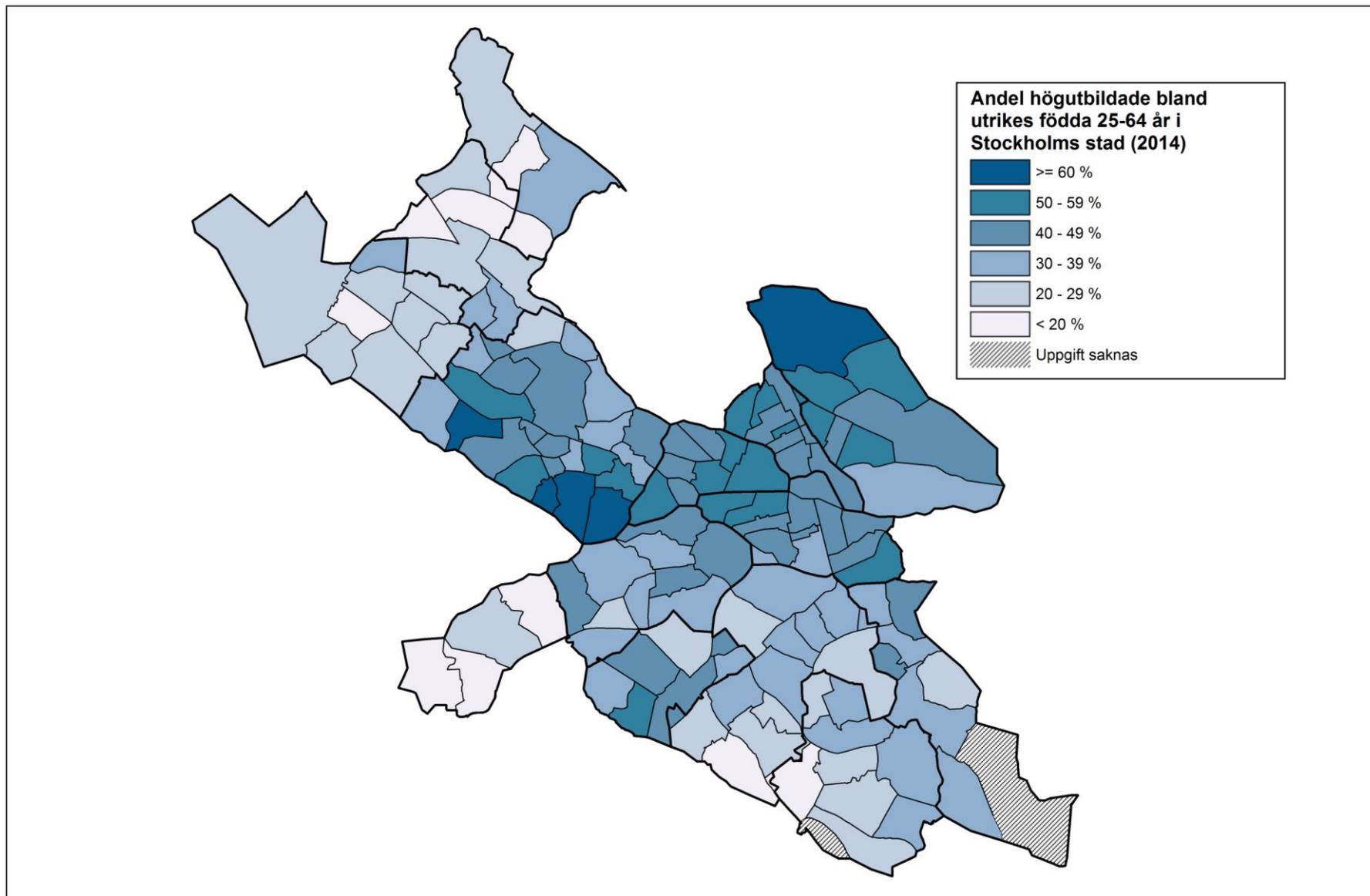
Tabell 8 Högutbildade inrikes och utrikes födda i högkvalificerade yrken i stadsdelsområdena efter kön 2014

	Kön		Bakgrund	
	Kvinnor	Män	Inrikes födda	Utrikes födda
<i>Bostadsområde</i>				
Rinkeby-Kista	49 %	50 %	74 %	40 %
Spånga-Tensta	71 %	68 %	87 %	42 %
Hässelby-Vällingby (H-V)	71 %	70 %	84 %	46 %
Bromma	81 %	84 %	86 %	63 %
Kungsholmen	81 %	85 %	85 %	70 %
Norrmalm	80 %	84 %	85 %	66 %
Östermalm	74 %	77 %	82 %	53 %
Södermalm	81 %	83 %	85 %	66 %
Enskede-Årsta-Vantör (E-Å-V)	74 %	74 %	83 %	48 %
Skarpnäck	77 %	78 %	83 %	54 %
Farsta	73 %	69 %	82 %	47 %
Älvsjö	84 %	85 %	89 %	66 %
Hägersten-Liljeholmen (H-L)	80 %	82 %	85 %	65 %
Skärholmen	53 %	46 %	73 %	36 %
Hela staden	77 %	78 %	84 %	56 %

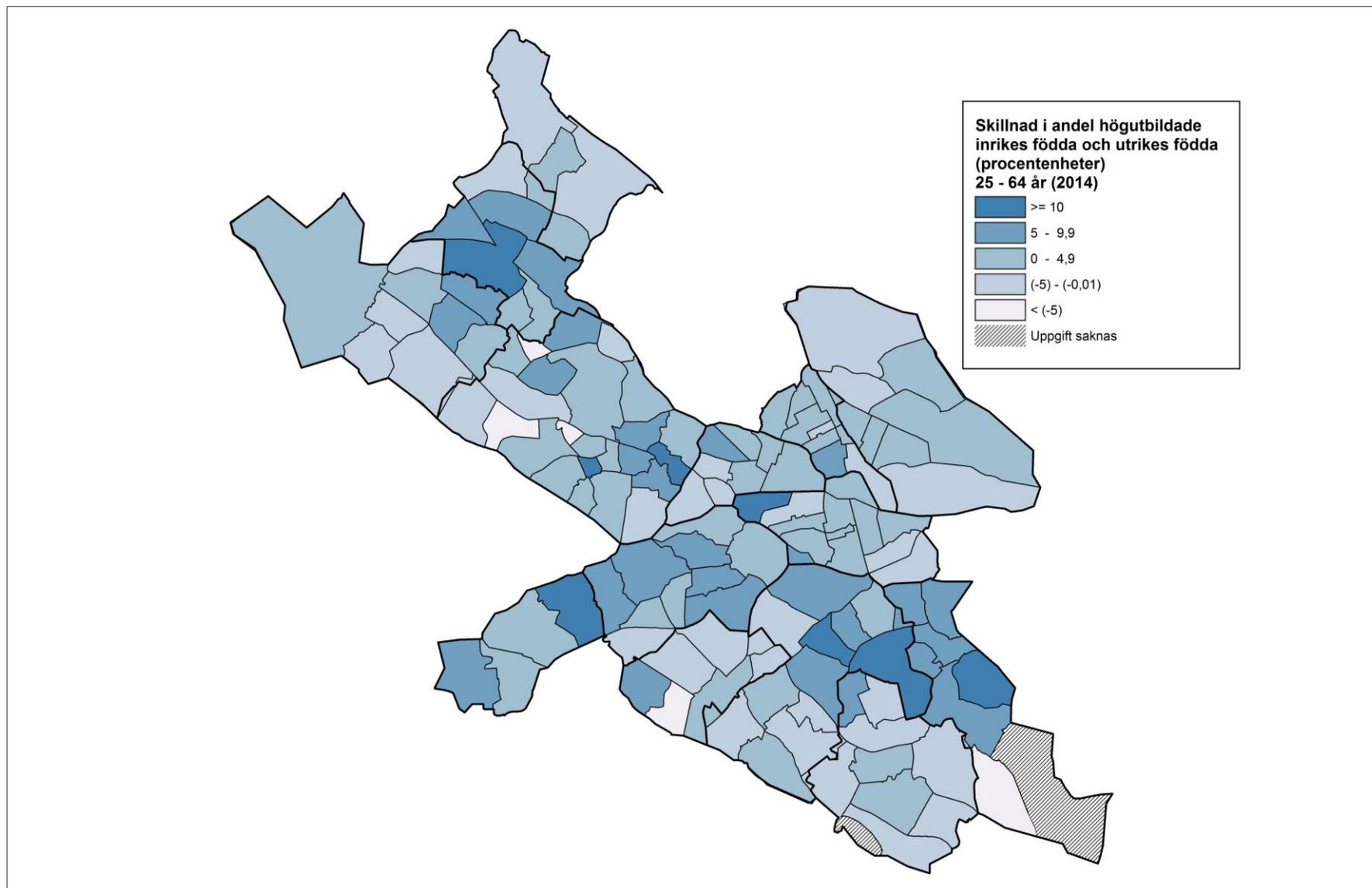
Figur 25 Andel högutbildade 25–64 år i Stockholms stadsdelar, 2014

Figur 26 Andel högutbildade utrikes födda 25-64 år i Stockholms stadsdelar, 2014

Figur 27 Skillnad mellan andel högutbildade inrikes födda och utrikes födda 25–64 år i Stockholms stadsdelar, 2014

6. Slutsatser

I denna rapport har personer i åldrarna 25–64 år boende i Stockholm 2014 och med utbildning på 3 år eller mer studerats. Jämfört med t.ex. personer med kortare utbildning är detta en grupp som generellt sett har en bra ställning på arbetsmarknaden – sysselsättningen är hög, arbetslösheten är låg och en stor del arbetar inom högkvalificerade yrken. Vilket har visats i rapporten finns dock undergrupper av högutbildade där det finns en problematik i form av en svagare ställning på arbetsmarknaden än vad som kan förväntas utifrån utbildningsnivå. Här spelar vistelsetid i Sverige samt födelseregion en stor roll.

Denna rapport visar att inrikes födda genomgående är högutbildade i högre utsträckning än utrikes födda och bland Stockholms högutbildade är inrikes födda bättre etablerade på arbetsmarknaden. Dessa resultat gäller oavsett ålder och kön men skillnaderna är större mellan könen för utrikes födda än för inrikes födda. I de flesta åldersgrupper och födelseregioner är kvinnor oftare högutbildade än män, men det är inte givet att detta i slutändan leder till en bättre etablering på arbetsmarknaden eller högre inkomst. Främst är skillnaderna i förvärvsfrekvens stora mellan män och kvinnor med korta vistelsetider i Sverige, vilket troligen förklaras av att nyanlända kvinnor i större utsträckning förväntas ta ett omvårdnadsansvar och därmed möter större hinder än män vad gäller etablering. Vilket även har vistats i studier av SCB och SACO, innebär en längre vistelsetid i Sverige en högre förvärvsfrekvens och förvärvsinkomst, dock inte ända upp till nivån för inrikes födda. Denna diskrepans finns även i Stockholm och visar på de strukturella hinder som finns på arbetsmarknaden för utrikes födda såsom diskriminering och språkhinder, brist på arbetsrelaterade nätverk och komplettering av utbildning.

Att födelseregion har en stor betydelse för arbetsmarknadsutfallet beror till stor del på att denna variabel hör samman med orsaken till varför personen invandrat till Sverige. I denna rapport finns ingen möjlighet att studera denna orsak men det är tämligen troligt att högutbildade personer som kommit till Sverige av asylskäl arbetar i lägre utsträckning än de högutbildade som har invandrat till Sverige av arbetsskäl då det för den senare gruppen ofta sker en första matchning mellan utbildning och jobb redan innan invandring. Då den huvudsakliga inkomstkällan studeras för utrikes födda stockholmare med korta vistelsetider syns tydliga tendenser till att personer födda i krigsdrabbade regioner i Mellanöstern och Nordafrika har en sämre etablering på arbetsmarknaden. Även andelen högutbildade som arbetar i högkvalificerade yrken är lägre för personer från dessa regioner. Därutöver finns stora inkomstskillnader mellan olika födelseregioner, där högutbildade födda i främst afrikanska och asiatiska länder dels inte förvärvsarbetar i lika hög utsträckning som övriga födelseregioner och dels har lägre inkomster från arbetet. Här ska tilläggas att bakomliggande strukturella hinder för etablering och diskriminering som finns på arbetsmarknaden troligen är större för invandrare utanför EU.

I rapporten studeras vidare hur matchningen ser ut mellan personers utbildningsnivå och yrkets kvalifikationsnivå. Denna matchning är god för utrikes födda högutbildade med korta vistelsetider som arbetskraftsinvandrat och går direkt in i arbete, men en stor del av gruppen med korta vistelsetider utgörs av personer som inte förvärvsarbetar, vilket innebär stora utmaningar för olika samhällsfunktioner. Den fördjupade matchningsanalysen visar att högutbildade kvinnor med korta vistelsetider oftare saknar förvärvsarbete än män och de kvinnor som förvärvsarbetar gör så mer sällan i högkvalificerade yrken än män. Dock förbättras dessa kvinnors matchning med vistelsetiden i Sverige, och denna förbättring sker i betydligt högre utsträckning än för män. Även andelen som inte har ett förvärvsarbete minskar snabbare över tid för kvinnor än för män. Då kön studeras tillsammans med födelseregion, framgår att grupper som direkt efter invandringen står långt från arbetsmarknaden har den bästa utvecklingen på lång sikt. Snabbast ökar andelen högutbildade i högkvalificerade yrken bland kvinnor från Mellanöstern, följt av Övriga länder i Asien och Central/Öst/Sydafrika. Av samtliga födelseregioner har högutbildade från Nordafrika och Västafrika svårast att etablera sig i ett högkvalificerat yrke även efter lång vistelsetid.

Det finns även tydliga skillnader mellan stadens områden, sett till andel högutbildade och deras etablering. Andelen högutbildade var högst i innerstaden, och detta gällde både för inrikes och utrikes

födda, i Rinkeby-Kista och Skärholmen var andelen högutbildade stadens lägsta. En matchningsanalys över Stockholms stadsdelsområden visar att det finns stora skillnader mellan stadsdelsområdena. Hälften av alla högutbildade i Rinkeby-Kista och Skärholmen arbetade 2014 i ett högkvalificerat yrke medan motsvarande andel var kring 80 procent för Stockholms innerstad, Bromma, Älvsjö och Hägersten-Liljeholmen. Dessa resultat hänger nära samman med en överrepresentation av utrikes födda i de mer utsatta områdena, samt att det är vanligare att personer från länder utanför EU är bosatta i de mer utsatta områdena.

Sammantaget visar rapportens resultat på att det finns en stor outnyttjad potential högkvalificerad arbetskraft i Stockholm som inte tas tillvara av stadens arbetsgivare, och denna problematik finns främst för utrikes födda. Även om längre vistelsetider medför en bättre etablering och matchning för Stockholms utrikes födda högutbildade, finns klar förbättringspotential. Relativt många högutbildade är också helt utan arbete eller inkomst, och främst högutbildade kvinnor med korta vistelsetider från Nord- och Västafrika samt Mellanöstern förvärvsarbetar i väldigt låg utsträckning och är dåligt matchade. Män har ofta en bättre etablering och matchning initialt än kvinnor, men för framförallt afrikanska högutbildade män är andelen som arbetar i högkvalificerade yrken väldigt låga trots lång vistelsetid i Sverige. Detta indikerar att många av dessa män arbetar i ett yrke med lägre kvalifikationsnivå än vad deras utbildning motsvarar.

7. Appendix

7.1 Huvudsaklig inkomstkälla

En individ kan klassificeras in under en huvudsaklig inkomstkälla under året utifrån kriterierna i Tabell 9 nedan. Den variabel som står för den högsta andelen av en individs totala disponibla inkomst under året utgör denna individs huvudsakliga inkomstkälla. Om en individ har exakt lika stora inkomster (berör ca 2000 individer per år) har individerna klassificerats enligt nedanstående rangordning.

Tabell 9 Värden på variabeln Huvudsaklig inkomstkälla i RAKS

Variabelvärde	Störst andel av;	Rangordning
Förvärvsarbete	Inkomst från Förvärvsarbete eller näringsverksamhet	1
Studerande	Inkomst från Studier	2
Vård av barn/anhörig	Inkomst från Föräldraledighet och vård av närstående	3
Sjuk	Inkomst från sjukdom/arbetskada/rehabilitering	4
Arbetslös	Inkomst från arbetslöshet	5
Förtidspensionär	Inkomst från Sjuk- eller Aktivitetsersättning	6
Ekonomiskt bistånd	Individualiserad inkomst från Ekonomiskt bistånd	7
Arbetsmarknadspolitisk åtgärd	Inkomst från Arbetsmarknadspolitiska åtgärder	8
Ålderspensionär	Inkomst från Åldersrelaterade pensioner	9
Saknar inkomst		

7.2 Anknnytning till arbetsmarknaden

I SCB:s registerbaserade arbetskraftsstatistik (RAKS) delas individens huvudanknytning till arbetsmarknaden in i sju kategorier som visas i Tabell 10.

Tabell 10 De sju olika anknnytningarna till förvärvsarbete under året

Benämning	Definition
Helårsanställd	F=0 och KTM=jan-dec
Nyanställd	F=0 och KTM=x-dec, x>jan
Avgången	F=0 och KTM=jan-x, x<dec
Delårsanställd	F=0 och KTM=övrigt
Kombinatör	F=1 med KUA
Företagare	F=1 utan KUA
Utan arbete	F=0 och KTM=saknas

Anm. KUA = KU med annan anställning än "anställd i eget AB", avser delägare i fåmansaktiebolag

Skatteverket får varje månad in kontrolluppgifter (KU) ifrån arbetsgivare rörande anställda. Denna information sammanställs i slutet av året i en konsoliderad tidsmarkering (KTM). Tillsammans med uppgiften om individen har varit företagare under året (F=1) eller ej (F=0) så bestäms individens huvudanknytning till arbetsmarknaden. Som ett exempel räknas en person i RAKS som nyanställd om personen:

- Inte har varit företagare under året, dvs. F=0.
- Personen anställdes senare än januari under året, dvs. x>januari.

7.3 Kvalifikationsnivåer

Till matchningsanalysen i kapitel 4 har SCB:s yrkesklassificering standard för svensk yrkesklassificering (SSYK)²² använts som utgångspunkt. I SSYK delar SCB in samtliga yrken i fyra så kallade kvalifikationsnivåer. Indelningen följer den internationella utbildningsstandarden ISCED-97 och motsvarar de kvalifikationer som ett arbete i regel fordrar. De fyra kvalifikationsnivåerna är²³:

1. *Elementär utbildning på grundskolenivå. Översatt till svenska förhållanden innebär det inga eller låga formella utbildningskrav*
2. *Utbildningar på gymnasial nivå samt eftergymnasiala utbildningar kortare än 2 år*
3. *Praktiska eller yrkesspecifika eftergymnasiala utbildningar om 2-3 år*
4. *Teoretiska eller forskarförberedande eftergymnasiala utbildningar samt forskarutbildningar om minst 3 år, normalt 4 år eller längre.*

SCB betonar att trots att formella utbildningsnivåer används som riktmärke för att bestämma ett visst yrkes kvalifikationsnivå behöver de kunskaper och färdigheter som krävs inte ha inhämtats genom formell utbildning. De kan lika väl ha inhämtats genom arbetserfarenhet. Kvalifikationsnivåerna beskriver de kvalifikationer som arbetet i fråga fordrar, inte de kvalifikationer som arbetstagaren som utför arbetet besitter.

När matchningsindikatorn "Högutbildade i högkvalificerade yrken" har skapats har Sweco gjort bedömning att personer med en treårig eftergymnasial utbildning eller längre är väl matchade på arbetsmarknaden om de förvärvsarbetar inom kvalifikationsnivå 3 och 4. Detta bör inte tolkas som ett perfekt mått på nyttjandet av de högutbildades kompetens på arbetsmarknaden, utan en indikator som lämpar sig väl för jämförelser mellan grupper.

De tio yrkesområdena (grövsta yrkesindelningen i SSYK) klassificeras in i de fyra kvalifikationsnivåerna enligt Tabell 11 nedan.

Tabell 11 Yrkeskoder och kvalifikationsnivåer, SSYK 2012.

Yrkesområde	Kvalifikationsnivåer
1 Chefsyrken	3:e, 4:e
2 Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	4:e
3 Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	3:e
4 Yrken inom administration och kundtjänst	2:a
5 Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	2:a
6 Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	2:a
7 Yrken inom byggverksamhet och tillverkning	2:a
8 Yrken inom maskinell tillverkning och transport med mera	2:a
9 Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion	1:a
0 Militärt arbete	2:a, 3:e, 4:e

Källa: SCB

Som exempel på yrken på mer detaljerad nivå som ingår i kvalifikationsnivå 1 finns bland annat städare, bärplockare, köksbiträden, toalettbiträden, tidningsdistributörer och hamnarbetare. Inom kvalifikationsnivå 2 ingår yrken inom kontors- o kundservice, vårdbiträden, byggarbetare, snickare, målare, elektriker, montörer och maskinförare. Kvalifikationsnivå 3 inkluderar yrken som ingenjörer och tekniker, arbetsledare inom bygg- och tillverkning, piloter, tandhygienister, banktjänstemän, poliser och fotografer. Kvalifikationsnivå 4 utgörs bland annat av yrkena fysiker, matematiker, civilingenjörer, läkare och sjuksköterskor, lärare, jurister, journalister, socialsekreterare, konstnärer. För en utförlig nedbrytning av yrkeskoderna, se SCB:s hemsida.

²² SSYK 2012: http://www.scb.se/sv_/Dokumentation/Klassifikationer-och-standarder/Standard-for-svensk-yrkesklassificering-SSYK

²³ Källa: SCB – SSYK 2012

7.4 Validering

Universitets- och högskolerådet har i uppdrag att bedöma avslutad utländsk gymnasie-, yrkeshögskole- samt akademisk utbildning. För yrken som kräver legitimationer såsom lärare och vårdyrken är det respektive ansvarig myndighet som ansvarar för valideringen (till exempel Skolverket och Socialstyrelsen). För att validera reell kompetens inom specifika branscher används valideringsmodeller som finns för yrken inom ett tjugotal branscher. Dessa bygger på yrkes- och kompetenskrav som har framtagits av företrädarna av respektive bransch. Det har fram tills nyligen saknats systematik vad gäller validering av nyanlända invandrades utbildning. Arbetsförmedlingen fick år 2014 ett regeringsuppdrag att utveckla metoderna för och öka omfattningen av validering av nyanlända invandrades kompetens. Detta sker på Arbetsförmedlingens lokala kontor i deras etableringsverksamhet. Arbetsförmedlingens mål är att öka omfattningen av (1) bedömning av utländsk utbildning, (2) validering enligt branschmodell (3) meritportfölj (4) yrkeskompetensutbildning. För mer information, se Arbetsförmedlingens återrapportering till regeringen om uppdraget att utveckla metoderna för och omfattningen av validering av nyanländas kompetens.²⁴

7.5 Tabellbilaga

Tabell 12 Kön och åldersfördelning för befolkningen 25–64 år i Stockholm efter vistelsetid i Sverige, 2014

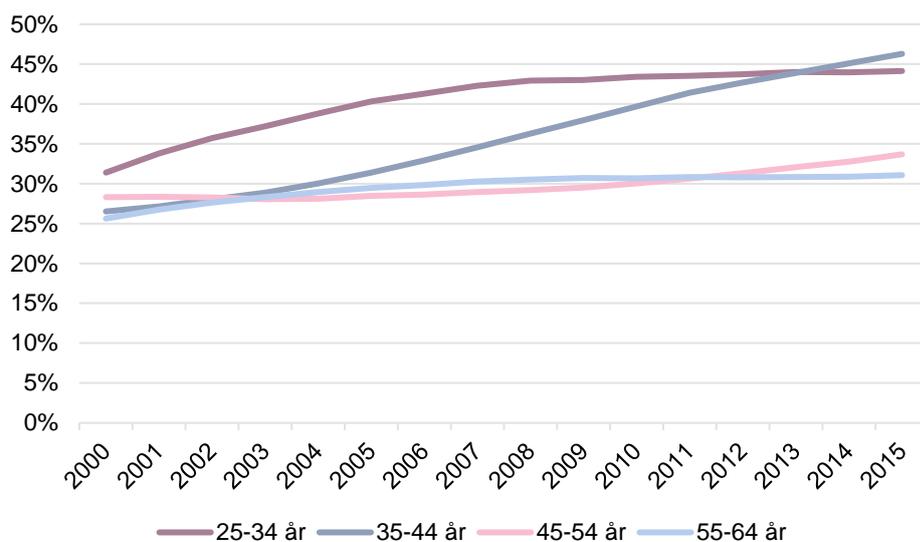
	Kön		Ålder				Samtliga 25-64 år
	Män	Kvinnor	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	
<i>Vistelsetid</i>							
<1 år	56 %	44 %	60 %	26 %	11 %	4 %	8 653
1-3 år	54 %	46 %	56 %	29 %	11 %	4 %	23 106
4- år	49 %	51 %	26 %	29 %	25 %	20 %	124 009
Ej invandrat	50 %	50 %	33 %	26 %	22 %	19 %	368 711

Tabell 13 Förvärfrekvens för utrikes och inrikes födda högutbildade 25–64 år efter kön och ålder, 2014.

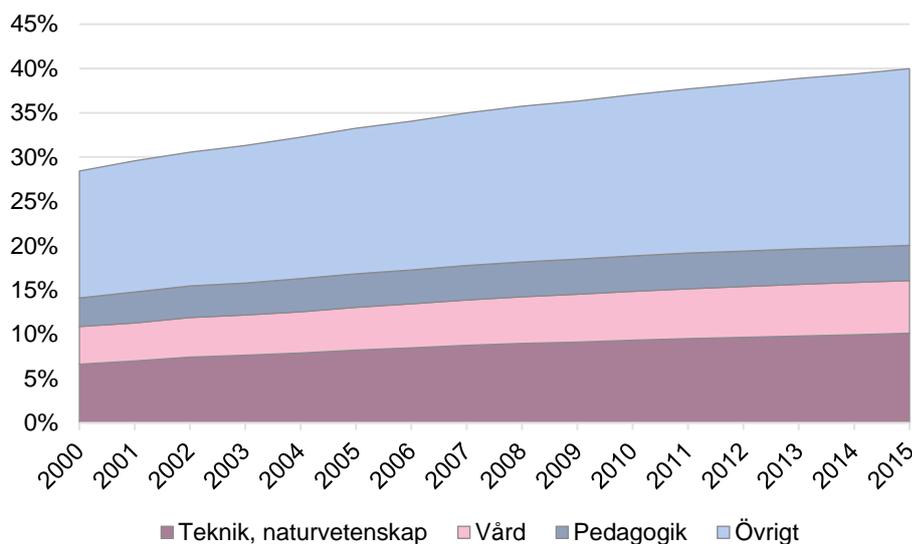
	Utrikes födda		Inrikes födda		Totalt	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
<i>Ålder</i>						
25-34 år	70 %	77 %	87 %	92 %	83 %	88 %
35-44 år	73 %	82 %	90 %	96 %	86 %	92 %
45-54 år	80 %	79 %	93 %	95 %	90 %	91 %
55-64 år	74 %	69 %	87 %	84 %	84 %	80 %
Totalt	74 %	78 %	89 %	92 %	86 %	89 %

²⁴<https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Statistik-och-publikationer/Rapporter/Atterrapportering/2015-02-20-Uppdrag-till-Arbetsformedlingen-att-utveckla-metoderna-for-och-omfattningen-av-validering-av-nyanlandas-kompetens-.html>

Figur 28 Andel högutbildade i befolkningen i Stockholm 25–64 år efter ålder, 2000–2015

Figur 29 Andel högutbildade i befolkningen i Stockholm 25–64 år efter utbildning, 2000–2015

Tabell 14 Andel högutbildade 25–64 år efter födelseregion och vistelsetid, 2014

	Central/ Öst-/ Sydafrika	EU28	Mellan- östen	Nord- afrika	Nord- amerika	Ocea- nien	Syd-/ Central amerika	Väst- afrika	Övriga Europa	Övriga Asien
<i>Vistelsetid</i>										
<1 år	14%	29%	17%	14%	39%	40%	28%	8%	29%	25%
1-3 år	15%	43%	26%	24%	56%	49%	37%	18%	41%	37%
4-6 år	14%	45%	35%	24%	61%	52%	38%	20%	43%	46%
7-9 år	10%	42%	26%	26%	64%	58%	34%	26%	40%	39%
10-19 år	11%	51%	23%	20%	65%	57%	33%	20%	38%	30%
20- år	15%	31%	30%	17%	53%	33%	25%	16%	25%	31%

Tabell 15 Andel av högutbildade som är forskarutbildade, efter vistelsetid och födelseregion

	Central/ Öst-/ Sydafrika	EU28	Mellan- öster	Nord- afrika	Nord- amerika	Ocea- nien	Syd-/ Central amerika	Väst- afrika	Övriga Europa	Övriga Asien	Totalt
<i>Vistelsetid</i>											
<1 år	4%	12%	7%	5%	9%	6%	10%	0%	8%	12%	10%
1-3 år	4%	9%	5%	4%	9%	11%	8%	0%	7%	7%	8%
4-6 år	6%	10%	5%	4%	9%	8%	5%	1%	6%	7%	7%
7-9 år	5%	10%	6%	3%	13%	6%	6%	4%	6%	12%	9%
10-19 år	8%	14%	4%	13%	15%	13%	8%	5%	10%	11%	10%
20- år	4%	7%	4%	9%	11%	2%	4%	4%	6%	6%	6%

Tabell 16 Andel högutbildade 25–64 år i Stockholm efter vistelsetid i Sverige och bransch, 2014

	Vistelsetid		
	0-3 år	4- år	Ej invandrat
<i>Bransch</i>			
Jordbruk, skogsbruk och fiske	25 %	31 %	37 %
Tillverkning och utvinning	50 %	45 %	47 %
Energiförsörjning; miljöverksamhet	52 %	40 %	43 %
Byggverksamhet	14 %	16 %	13 %
Handel	37 %	28 %	27 %
Transport och magasinering	28 %	17 %	18 %
Hotell- och restaurangverksamhet	20 %	13 %	11 %
Information och kommunikation	52 %	53 %	46 %
Finans- och försäkringsverksamhet	58 %	57 %	54 %
Fastighetsverksamhet	42 %	31 %	39 %
Företagstjänster	35 %	36 %	51 %
Offentlig förvaltning och försvar	66 %	60 %	64 %
Utbildning	59 %	52 %	61 %
Vård och omsorg; sociala tjänster	44 %	34 %	56 %
Kulturella och personliga tjänster m.m.	33 %	32 %	43 %
Okänd verksamhet	46 %	30 %	41 %
Samtliga branscher	38 %	35 %	46 %